ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ: Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

του/της

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΟΥΡΑΝΙΑΣ

Επιβλέπων καθηγητής : Δ. Παπαδόπουλος
Εξεταστές : Ι. Λαζαρίδης
Α. Νούλας

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος στη Λογιστική και Χρηματοοικονομική (με την κατεύθυνση Χρηματοοικονομική)

Νοεμβριος 2010

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία «ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ: Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ» εκπονήθηκε κατά το χρονικό διάστημα Ιουνίου – Νοεμβρίου 2010. Το γνωστικό της αντικείμενο εντάσσεται στα πλαίσια της Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής. Στόχος της εργασίας ήταν η παρουσίαση του εσωτερικού ελέγχου και πως επηρεάζει την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων κυρίως στην Ελλάδα.

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στις οικονομικές καταστάσεις ως μέσα πληροφόρησης για τις επιχειρήσεις και στη συνέχεια αναλύεται η κατάσταση που επικρατεί στην Ελλάδα όσον αφορά την εφαρμογή των οικονομικών καταστάσεων. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύεται η έννοια του ελέγχου και κυρίως τους εσωτερικού ελέγχου ώστε το τρίτο κεφάλαιο να κλείσει με τον ρόλο του στην αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων και πως επηρεάζεται η Ελληνική πραγματικότητα.

Με την ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον κ. Δημήτριο Παπαδόπουλο, καθηγητή του τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του πανεπιστημίου Μακεδονίας, για την αμέριστη υποστήριξη, συμπαράσταση και αποτελεσματική καθοδήγηση, χωρίς την οποία δε θα ήταν δυνατή η ολοκλήρωση της εργασίας αυτής.

Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω, όλους τους διδάσκοντες καθηγητές του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Λογιστική και Χρηματοοικονομική του Πανεπιστημίου Μακεδονίας για την πολύτιμη γνώση και καθοδήγηση που μου προσέφεραν και κυρίως τους εξεταστές της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας, κ. Αθανάσιο Νούλα και κ. Ιωάννη Λαζαρίδη.

Τέλος, θα επιθυμούσα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα την οικογένεια μου που με στήριξε ηθικά και οικονομικά τόσο στις προπτυχιακές όσο και στις μεταπτυχιακές σπουδές μου, όπως επίσης και τους φίλους μου που στάθηκαν δίπλα μου και με βοήθησαν στην ολοκλήρωση της συγκεκριμένης εργασίας.

Περιεχόμενα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 5

ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΩΣ ΜΕΣΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ 5

1.1 Εισαγωγικες Παρατηρησεις 5
1.2 Οικονομικες Καταστασεις ως μεσα παροχης πληροφορησης και αξιοπιστιας. 6
1.3 Ελληνικα Λογιστικα Προτυπα (Ε.Λ.Π) 7
1.3.1 Γενικές Παρατηρήσεις 7
1.3.2 Ελληνικό Λογιστικό Σχέδιο (ΠΔ. 1123/1980) 8
1.3.3 Νόμος 2190/1920 περί Ανωνύμων Εταιρειών 10
1.3.4 Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων (ΠΔ. 186/1992) 11
1.4 Οικονομικες Καταστασεις 12
1.4.1 Γενικές Παρατηρήσεις 12
1.4.2 Ισολογισμός 13
1.4.3 Κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης 17
1.4.4 Πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων 17
1.4.5 Προσάρτημα 18
1.5 Η μεταβαση απο τα Ε.Λ.Π στα Δ.Π.Χ.Π 18
1.5.1 Γενικές παρατηρήσεις 18
1.5.2 Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης Δ.Π.Χ.Π 22
1.5.3 Γενικές Αρχές των Δ.Π.Χ.Π. 24
1.5.4 Δ.Λ.Π. 1 26
1.6 Οικονομικες καταστασεις με βαση τα Δ.Π.Χ.Π 27
1.6.1 Γενικές Παρατηρήσεις 27
1.6.2 Δ.Λ.Π. - Ισολογισμός 28
1.6.3 Δ.Λ.Π - Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης 30
1.6.4 Δ.Λ.Π - Κατάσταση Ταμιακών Ροών 31
1.6.5 Δ.Λ.Π - Πίνακας Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων 32
1.6.6 Δ.Λ.Π. - Σημειώσεις 34

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 36

Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΩΣ ΜΕΣΟ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ 36

2.1 Εισαγωγικες Παρατηρησεις και Λειτουργια του Ελεγχου 36
2.2 Εννοιολογικο Περιεχομενο Της Λειτουργιας Του Ελεγχου και Διακρισεις 36

2.3 ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΈΛΕΓΧΟΣ: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ, ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ 37
2.3.1 Ιστορική αναδρομή *37*
2.3.2 Ορισμός Εσωτερικού Ελέγχου *38*
2.3.3 Νομικό πλαίσιο *41*
2.4 ΕΙΔΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ 43
2.4.1 Γενικές παρατηρήσεις *43*
2.4.2 Έλεγχοι παραγωγής *44*
2.4.3 Οικονομικοί έλεγχοι *44*
2.4.4 Διοικητικοί έλεγχοι *45*
2.4.5 Λειτουργικοί έλεγχοι *46*
2.5 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ 47
2.6 ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ 48
2.7 ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ 49
2.8 ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ (HTTP://WWW.COSO.ORG) 51
2.8.1 Γενικές παρατηρήσεις *51*
2.8.2 C.O.S.O. Πρότυπο Εσωτερικού Ελέγχου *52*
2.8.3 Ο Εσωτερικός Έλεγχος Σύμφωνα Με Την Επιτροπή Του C.O.S.O. *53*
2.8.4 Συνιστώσες Του Ελέγχου *54*
2.8.5 Αποτελεσματικότητα του ελέγχου *55*
2.9 Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ 56
2.10 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ (ΠΑΠΑΣΤΑΘΗΣ , 2003) (NASHWA G 2005).....58
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 60
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ 60
3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ.....60
3.2 ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΙ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ ΕΛΕΓΚΤΕΣ 61
3.3 ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ 62
3.4 Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ.....65
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 68
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΠΕΡΑ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ 68
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 70
ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ.....72
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ 73

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1
ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΩΣ ΜΕΣΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

1.1 Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Είναι γεγονός ότι το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης καθορίζει αποφασιστικά και την αντίστοιχη ποιότητα του λογιστικού συστήματος μιας χώρας. Ουδέποτε η λογιστική λειτούργησε ανεξάρτητα από το οικονομικό περιβάλλον, αντιθέτως γεννήθηκε για να το περιγράφει, αρχικά ποσοτικά και στο σύγχρονο κόσμο όλο και περισσότερο ποιοτικά. Όμως δεν είναι ευθύγραμμα αντίστοιχη η λογιστική κατάταξη και βαθμολόγηση μιας χώρας με αυτή της οικονομικής ανάπτυξης, καθώς υπεισέρχονται πλήθος άλλων παραγόντων όπως το επίπεδο εκπαίδευσης, η κρατική παρέμβαση (κυρίως μέσω της νομοθεσίας), η τεχνολογική εξέλιξη μέχρι και η ιστορία, η συλλογική κουλτούρα και η επικρατούσα νοοτροπία. Σε πολλές περιπτώσεις και με ποικίλες αφορμές γίνονται αναλύσεις, και μάλιστα με πετυχημένο τρόπο, της κακοδαιμονίας του Ελληνικού λογιστικού και φορολογικού συστήματος.

Οι αναγκαίες αλλαγές που θα βελτίωναν ριζικά το ευρύτερο λογιστικό μας περιβάλλον δίνουν περισσότερη σημασία στη στρατηγική κατεύθυνση των αλλαγών και λιγότερο η τεχνική πλευρά του ζητήματος. Χωρίς να γνωρίζουμε εκ των προτέρων πού θέλουμε να πάμε ποτέ δεν θα φτάσουμε σε επιθυμητά επίπεδα το λογιστικό μας σύστημα, το οποίο επηρεάζει την οικονομική ανάπτυξη, και -γιατί όχι- αποτελεί μέρος του σύγχρονου πολιτισμού μας και αναγκαστικά μας χαρακτηρίζει.

Η παγκοσμιοποίηση των συναλλαγών και οι οικονομικές εξελίξεις σε διεθνές και εθνικό επίπεδο, οδήγησαν στη δημιουργία μίας κοινής «Λογιστικής Γλώσσας» που στοχεύει στην κοινή λογιστική μεταχείριση και απεικόνιση των επιχειρηματικών συναλλαγών, παρέχοντας ταυτόχρονα πλήρη χρηματοοικονομική πληροφόρηση και διασφαλίζοντας την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων.

Παρακάτω θα αναλύσουμε τη σημασία των οικονομικών καταστάσεων για την αξιοπιστία των επιχειρήσεων. Στη συνέχεια του κεφαλαίου θα δούμε τις συνθήκες

που επικρατούν στην Ελλάδα όσον αφορά τις οικονομικές καταστάσεις και πως αρχίζουν να διαφοροποιούνται καθώς όλο και περισσότερες επιχειρήσεις και κυρίως οι εισηγμένες στο χρηματιστήριο υιοθετούν τα Διεθνή Πρότυπα.

1.2 Οικονομικές Καταστάσεις ως μέσα παροχής πληροφόρησης και αξιοπιστίας.

Οι οικονομικές καταστάσεις είναι μια δομημένη απεικόνιση της οικονομικής θέσης και επίδοσης μιας οικονομικής μονάδας και των συναλλαγών που έχουν αναληφθεί από αυτή. Αποσκοπούν στην παροχή πληροφοριών στους χρήστες που είναι ικανοί να κατανοήσουν τη χρηματοοικονομική θέση , την αποδοτικότητα και τις μεταβολές στην οικονομική θέση της επιχείρησης προκειμένου να πάρουν οικονομικές αποφάσεις. Ως χρήστες των οικονομικών καταστάσεων_που έχουν σχετικές ανάγκες, αναφέρονται οι επενδυτές (υφιστάμενοι και πιθανοί – μελλοντικοί) οι εργαζόμενοι, οι δανειστές (τράπεζες και άλλοι δανειστές), οι προμηθευτές, οι πελάτες, το κράτος και οι υπηρεσίες του, καθώς και το κοινό γενικότερα.

Δείχνουν επίσης τα αποτελέσματα της διαχείρισης των πόρων από την Διοίκηση. Η ροή πόρων (κεφάλαια, εργασία, φυσικοί πόροι), η αξιοποίηση τους, η πώληση αγαθών, ο προσδιορισμός του επιχειρηματικού αποτελέσματος και η διανομή του (ή ο καταλογισμός του) καταγράφονται στα βιβλία της επιχείρησης και αποτελούν πολύτιμα στοιχεία για κάθε ενδιαφερόμενο. Ιδιαίτερη αξία αποκτούν οι ανακεφαλαιωτικές καταστάσεις όλων των οικονομικών δεδομένων και μεταβολών, διότι επιτρέπουν την ταχύτερη και ασφαλέστερη αξιολόγηση των επιχειρήσεων μέσω της τυποποίησης και ποσοτικοποίησης των οικονομικών τους στοιχείων. Για να πετύχουν αυτόν τον σκοπό, οι οικονομικές καταστάσεις παρέχουν πληροφορίες σχετικές με :

- τα περιουσιακά στοιχεία,
- τις Υποχρεώσεις,
- τα Ίδια Κεφάλαια,
- τα Έσοδα και Έξοδα, συμπεριλαμβανομένων των κερδών και των ζημιών,
- τις Ταμειακές ροές.

Ο αναγνώστης των οικονομικών καταστάσεων θα πρέπει να έχει βασικές γνώσεις λογιστικής, ώστε να αντιλαμβάνεται το περιεχόμενο των οικονομικών καταστάσεων και επίσης, να έχει τη δυνατότητα να αντιλαμβάνεται το περιεχόμενο των σημειώσεων της εταιρείας στον Ισολογισμό, καθώς και των παρατηρήσεων των Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών. Ειδικά οι τελευταίες είναι κρίσιμες, καθώς αναφέρουν αποκλίσεις της εταιρείας από τις αρχές σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων και οι τελευταίες θα πρέπει να αναμορφωθούν με τις παρατηρήσεις αυτές, ώστε να είναι σύμφωνες με την ισχύουσα νομοθεσία.

1.3 Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (Ε.Λ.Π)

1.3.1 Γενικές Παρατηρήσεις

Η υιοθέτηση του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου (ΕΓΛΣ) με το ΠΔ 1123/1980 και η ενσωμάτωση στα μέσα της δεκαετίας του 1980 των οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο εσωτερικό δίκαιο (ΚΝ 2190/1920), άλλαξε ριζικά το λογιστικό τοπίο στη χώρα. Οι νομοθετικές αλλαγές που έγιναν τότε, σε συνδυασμό με την εισαγωγή της πληροφορικής στο χώρο της λογιστικής, άλλαξαν τα δεδομένα δημιουργώντας μια εντελώς καινούργια και ταυτόχρονα σημαντικά βελτιωμένη κατάσταση. Μέχρι τότε τα λογιστήρια λειτουργούσαν κυρίως για την κάλυψη φορολογικών τυπικών υποχρεώσεων. Όπως θα περιγραφεί και παρακάτω, η εφορία ποτέ δεν έπαψε να επηρεάζει κυρίως μέσω του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων (ΚΒΣ) αλλά και με άλλα επί μέρους νομοθετήματα την λογιστική πρακτική.

Ο όρος *Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα* δεν είναι επίσημος αλλά τον χρησιμοποιούμε για να αναφερθούμε στο σύνολο της λογιστικής και φορολογικής νομοθεσίας καθώς και τις αρχές και κανόνες που αναφέρονται στην τήρηση των λογιστικών βιβλίων, στον τρόπο σύνταξης και στις πληροφορίες που εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων. Τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα αποτελούνται από τα εξής:

- Ελληνικό Λογιστικό Σχέδιο (ΠΔ. 1123/1980)
- Νόμος 2190/1920 περί Ανωνύμων Εταιρειών

- Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων (ΠΔ. 186/1992)

- Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος (Ν.2238/1994)

- Μικρότερης σημασίας νομοθετήματα (π.χ. ΠΔ. 299/2003 Αποσβέσεις Παγίων)

Η υποχρέωση σύνταξης ή όχι ετήσιων οικονομικών καταστάσεων καθορίζεται ρητά από τη φορολογική νομοθεσία και ειδικότερα από τον Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων και έμμεσα από την εμπορική νομοθεσία από την εμπορική νομοθεσία για ορισμένες μορφές εταιριών. Πιο αναλυτικά:

- ✓ Υποχρεωτικά: Επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία τρίτης κατηγορίας λογιστικά, όπως Α.Ε και Ε.Π.Ε από την στιγμή της ίδρυσης τους καθώς και Ο.Ε.,Ε.Ε, και ατομικές επιχειρήσεις όταν ξεπεράσουν ένα καθορισμένο ύψος πωλήσεων.
- ✓ Προαιρετικά: Επιχειρήσεις που τηρούν προαιρετικά τρίτης κατηγορίας βιβλία.

Παρακάτω θα δούμε συνοπτικά τα βασικά «συστατικά» που αποτελούν τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα.

1.3.2 Ελληνικό Λογιστικό Σχέδιο (ΠΔ. 1123/1980)

Το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (ΕΓΛΣ-Greek General Chart of Accounts) ορίζεται από το Προεδρικό Διάταγμα 1123 του 1980 (ΠΔ 1123/1980). Σύμφωνα με το άρθρο 48, παράγραφος 1 του Νόμου 1041 του 1980 (Ν 1041/1980), "Το Γενικό Λογιστικό Σχέδιο αποτελεί σύστημα κανόνων ταξινομήσεως των λογιστικών μεγεθών, δια του οποίου σκοπείτε η τυποποίησης των υπό των οικονομικών μονάδων της Χώρας τηρούμενων λογαριασμών, η καθ' ενιαίο τρόπο λειτουργία και συλλειτουργία αυτών, η βάσει παραδεδεγμένων αρχών και μεθόδων αποτίμησης των περιουσιακών στοιχείων, η σύνταξης και δημοσίευσης τυποποιημένων ισολογισμών, αποτελεσμάτων και λοιπών οικονομικών αποτελεσμάτων και ο εν γένει σχεδιασμός της λογιστικής εις εθνικήν κλίμακα".

Στηρίχθηκε στη φιλοσοφία του γαλλικού μοντέλου, ενώ από το 2006 και έπειτα τηρείται το σχέδιο των λογαριασμών, αλλά ακολουθούνται για τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων οι λογιστικές πρακτικές των Διεθνών Προτύπων

Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης. Θα πρέπει να αναφερθεί το γεγονός ότι οι λογιστικοί υπολογισμοί δεν ταυτίζονται πάντα με τις φορολογικές απαιτήσεις του κράτους, συνεπώς θα πρέπει να τηρείται το σχέδιο λογαριασμών του ΕΓΛΣ, οι λογιστικές πρακτικές των ΔΠΧΠ για τις οικονομικές καταστάσεις και οι φορολογικοί υπολογισμοί που επιτάσσει ο εμπορικός κώδικας και η ελληνική νομολογία των εταιριών για την καταβολή των φόρων. Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ότι η ανάλυση πολλών περαιτέρω βαθμίδων λογαριασμών είναι ενδεικτική και υπάρχουν κενοί λογαριασμοί για τις ανάγκες της κάθε επιχείρησης.

Οι οικονομικές καταστάσεις κατά τον ΕΓΛΣ είναι πίνακες στους οποίους εμφανίζονται τα στοιχεία του ισολογισμού και ορισμένων άλλων λογαριασμών των οικονομικών μονάδων, κεφαλαιώδους σημασίας. Σε προσάρτημα των οικονομικών αυτών καταστάσεων εμφανίζονται επεξηγηματικές και άλλες σημαντικές πληροφορίες, που έχουν σκοπό να διευκολύνουν τους αναγνώστες στην αναγκαία πλήρη ενημέρωσή τους.

Οι οικονομικές καταστάσεις για τα ελληνικά λογιστικά πρότυπα είναι οι εξής:

- Ισολογισμός
- Λογαριασμός αποτελεσμάτων χρήσης
- Πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων
- Προσάρτημα

Η διάρθρωση των λογαριασμών στο λογιστικό σχέδιο έχει ως εξής:

<u>Λογαριασμοί Ισολογισμού:</u>

Ομάδα 1 Πάγιο Ενεργητικό

Ομάδα 2 Αποθέματα

Ομάδα 3 Απαιτήσεις - Διαθέσιμα

Ομάδα 4 Καθαρή Θέση - Προβλέψεις \

Ομάδα 5 Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις

<u>Λογαριασμοί Εκμεταλλεύσεως:</u>

Ομάδα 6 Οργανικά Έξοδα Κατ' Είδος

Ομάδα 7 Οργανικά Έσοδα Κατ' Είδος

Ομάδα 8 Λογαριασμοί Αποτελεσμάτων

Λογαριασμοί Κοστολόγησης:

Ομάδα 9 Αναλυτικής Λογιστικής

Λογαριασμοί Τάξεως:

Ομάδα 10 Λογαριασμοί Τάξεως

1.3.3 Νόμος 2190/1920 περί Ανωνύμων Εταιρειών

Η Ανώνυμη Εταιρεία (Α.Ε.) είναι κεφαλαιουχική εταιρεία, της οποίας το κεφάλαιο της είναι διαιρεμένο σε μετοχές. Το νομικό της πλαίσιο διαμορφώθηκε από τον κωδικοποιημένο *νόμο 2190/1920 «Περί Ανωνύμων Εταιριών»*, που αποτέλεσε και το επιμέρους «Δίκαιο της Α.Ε.». Σύμφωνα με το Εμπορικό Δίκαιο η Α.Ε. είναι πάντα εμπορική εταιρεία ακόμα και όταν δεν ασκεί εμπορία. Για την σύσταση της πρέπει να είναι συγκεντρωμένο το κατώτατο όριο μετοχικού κεφαλαίου (60.000 ευρώ).

Η Ανώνυμη Εταιρεία πρέπει να διατηρεί ορισμένες διατυπώσεις δημοσιότητας, οι οποίες προστατεύουν τους καλόπιστους τρίτους και τους συναλλασσόμενους. Μέσα σε αυτές είναι η δημοσίευση των ετήσιων αποτελεσμάτων κατά ορισμένο τρόπο (δηλ. τον *Ισολογισμό*, τα *Αποτελέσματα Χρήσεως* και *Αποτελέσματα Διαθέσεως* τηρώντας το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο) στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και σε μία πολιτική εφημερίδα. Στις Α.Ε. το εταιρικό κεφάλαιο διαιρείται σε ίσα μέρη, τις μετοχές, οι οποίες είναι ανώνυμες ή ονομαστικές, και μεταβιβάζονται ελεύθερα, εκτός αν το καταστατικό υποβάλλει το μεταβιβαστό σε ορισμένους περιορισμούς («δεσμευμένες μετοχές»). Κάθε μέτοχος ευθύνεται μέχρι και το ποσό της εισφοράς του.

Με το νέο νόμο 3604/2007 (ΦΕΚ 189/Α'/8.8.2007) αναμορφώθηκε ριζικά το θεσμικό πλαίσιο λειτουργία της ΑΕ. Με το Ν. 3604/2007 ο νόμος 2190/1920 περί Ανωνύμων Εταιρειών εκσυγχρονίζεται και αλλάζει κυριολεκτικά μορφή επιδιώκοντας, **α)** να εισάγει τις επιχειρήσεις στην εποχή της πληροφορίας και των νέων δεδομένων που επιβάλλει ο διεθνής ανταγωνισμός, και **β)** η ενσωμάτωση στο Ελληνικό δίκαιο της Οδηγίας 2006/68/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 6ης Σεπτεμβρίου 2006 για τροποποίηση της Οδηγίας 77/91/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με τη σύσταση της ανωνύμου εταιρείας και τη διατήρηση και τις

μεταβολές του κεφαλαίου της και, εν μέρει ενσωμάτωση της Οδηγίας 2003/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Ιουλίου 2003 για τροποποίηση της Οδηγίας 68/151/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με τις απαιτήσεις δημοσιότητας για ορισμένες μορφές εταιρειών. Σε γενικές γραμμές, με το νέο νόμο, απλουστεύονται οι διαδικασίες που απαιτούνται για την ίδρυση των Ανώνυμων Εταιρειών, ενώ επέρχονται και ουσιαστικές μεταβολές για την οργάνωση, τη λειτουργία και τις υποχρεώσεις τους. Οι πιο σημαντικές αλλαγές στη λειτουργία των ΑΕ είναι:

1ον. Μειώνεται δραστικά η διοικητική παρέμβαση στη σύσταση και στη λειτουργία της Α.Ε.

2ον. Καταβάλλεται μέριμνα για την ενίσχυση της θέσης των μετόχων.

3ον. Διευρύνονται τα περιθώρια καταστατικών διαμορφώσεων.

4ον. Εισάγονται ρυθμίσεις που διευκολύνουν τις επιχειρηματικές επιλογές των ενδιαφερομένων ή απλοποιούν τη σύσταση και τη λειτουργία της εταιρείας και

5ον. Αναθεωρούνται ορισμένα μείζονα ζητήματα του «Δικαίου των Α.Ε.» και ρυθμίζονται επιμέρους ζητήματα εξαιρέσεων, τροποποιήσεων, ανακλήσεων, ποσοστών, δικαιωμάτων μετόχων, εταιρικών σχέσεων, απλούστευσης καταστατικών, ευελιξίας, δυνατοτήτων τηλεδιασκέψεων και ορίου απόκτησης μετοχών. Ενώ καταργείται η απόκτηση μετοχών με σκοπό τη στήριξή τους στο Χρηματιστήριο.

6ον. Επιτρέπεται πλέον η ίδρυση μονοπρόσωπης Α.Ε, δυνατότητα που υπήρχε ήδη σε δίκαια άλλων κρατών μελών.

1.3.4 Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων (ΠΔ. 186/1992)

Ο Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων (ΚΒΣ-Code for Books and Records) είναι νομοθέτημα που ρυθμίζει τις οικονομικές σχέσεις των επαγγελματιών, ορίζεται δε με το Π.Δ. 186/1992, όπως δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ Α 84. Είναι επινόημα ελληνικό, καθώς στις άλλες χώρες τα θέματα που πραγματεύεται ο κώδικας αυτός ρυθμίζονται μηχανογραφικά και αυτόματα. Στην Ελλάδα δεν υπάρχουν ολοκληρωμένα μηχανογραφικά συστήματα και γι' αυτό ο Κώδικας αυτός ακολουθείται για τη σωστή τήρηση των βιβλίων ώστε να υπάρχει συμμόρφωση με τη φορολογική νομοθεσία, καθώς επίσης και σωστή έκδοση των στοιχείων (τιμολογίων, αποδείξεων κλπ.).

Το τελευταίο διάστημα γίνονται προσπάθειες από το Υπουργείο Οικονομικών για τη δημιουργία Ηλεκτρονικού Κώδικα προς αντικατάσταση του παρόντος, καθώς και ηλεκτρονική επίλυση των οικονομικών διαφορών με την Εφορία, με παράλληλη δυνατότητα πληρωμής με πιστωτική κάρτα. Επίσης τελευταία εξετάζεται η περαιτέρω απλοποίηση του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, στο πλαίσιο απλοποίησης του φορολογικού συστήματος, με προοπτική την πλήρη κατάργηση του Κώδικα ως αυτοτελούς νομοθεσίας με την προϋπόθεση ότι αυτό δεν θα οδηγήσει σε έξαρση της φοροδιαφυγής.

Σύμφωνα με τις πληροφορίες, το υπουργείο Οικονομικών επεξεργάζεται σχετική πρόταση που είχε υποβληθεί από την επιτροπή Γεωργακόπουλου το 2003 για κατάργηση του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων και ενσωμάτωση των βασικών του διατάξεων στη φορολογική νομοθεσία καθώς η Ελλάδα αποτελεί το μοναδικό κράτος - μέλος της Ε.Ε που ο ΚΒΣ αποτελεί ξεχωριστό νομοθέτημα. Εξάλλου, σύμφωνα με φορείς της αγοράς, ο ΚΒΣ πλέον λειτουργεί περισσότερο ως βιομηχανία προστίμων, παρά ουσιαστικά για την πρόληψη φαινομένων φοροδιαφυγής.

Τα βιβλία που προβλέπονται από τον κώδικα είναι τα εξής:

- Βιβλία Α' Κατηγορίας: Βιβλία Αγορών
- Βιβλία Β' Κατηγορίας: Βιβλία Εσόδων-Εξόδων
- Βιβλία Γ' Κατηγορίας: Βιβλία Διπλογραφικής Μεθόδου
- Βιβλίο αποθήκης, παραγωγής – κοστολογίου
- Έννοια υποκαταστήματος - Βιβλία υποκαταστήματος
- Πρόσθετα βιβλία

1.4 Οικονομικές Καταστάσεις

1.4.1 Γενικές Παρατηρήσεις

Στην παράγραφο αυτή θα δούμε αναλυτικά τις οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα. Οι οικονομικές καταστάσεις που προβλέπονται είναι:

- Ισολογισμός
- Κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης
- Πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων

- Προσάρτημα

1.4.2 Ισολογισμός

Ο ισολογισμός μιας επιχείρησης συνοψίζει την οικονομική της κατάσταση σε μια δεδομένη χρονική στιγμή, γι' αυτό και η εικόνα που παρέχει είναι στατική. Ειδικότερα, παρουσιάζονται τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης ομαδοποιημένα (με κριτήριο το χρόνο παραμονής τους σε αυτή) σε πάγια, κυκλοφορούντα και διαθέσιμα και οι πηγές των κεφαλαίων της (ίδια κεφάλαια, μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις). Δηλαδή, ο ισολογισμός δείχνει ποια περιουσιακά στοιχεία έχουν αποκτηθεί και με τι κεφάλαια έχει χρηματοδοτηθεί η απόκτησή τους. Συνήθως συντάσσεται την τελευταία μέρα της κάθε διαχειριστικής περιόδου (συνήθως έτος, άρα στις 31/12), χωρίς να αποκλείεται η χρήση να τελειώνει στο τέλος άλλου μήνα.

Στο Ενεργητικό περιλαμβάνονται τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία ανήκουν κατά κυριότητα στην εταιρεία, άσχετα με το αν έχουν εξοφληθεί ή όχι, και από τα οποία αναμένεται μελλοντικό όφελος.

Τα Πάγια περιλαμβάνουν μέσα που χρησιμοποιεί η επιχείρηση για την παραγωγή των προϊόντων και υπηρεσιών της. Η απόκτηση των μέσων αυτών αποτελεί "επένδυση", η δε αξία τους επανεισρέει στην επιχείρηση κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής τους. Η απόκτηση πάγιων μεγαλύτερης δυναμικότητας από εκείνη που εξυπηρετεί τους μακροπρόθεσμους στόχους της μονάδας αποτελεί "υπερεπένδυση" και έχει ως αποτέλεσμα την σπατάλη κεφαλαίων και την άσκοπη διόγκωση των σταθερών δαπανών και των χρηματοοικονομικών εξόδων (ή την απώλεια χρηματοοικονομικών εσόδων). Από την άλλη πλευρά, η ελλιπής δυναμικότητα δεν επιτρέπει την εκμετάλλευση των ευκαιριών της Αγοράς ή την αποτελεσματική χρησιμοποίηση των παραγωγικών πόρων.

Κρίσιμη παράμετρο κατά την εξέταση των πάγιων στοιχείων μιας επιχείρησης αποτελεί το τεχνολογικό τους επίπεδο. Όσο πιο σύγχρονη η τεχνολογία που ενσωματώνεται στα παραγωγικά μέσα της μονάδας, τόσο μεγαλύτερη η ευχέρεια μείωσης του κόστους και βελτίωσης της ποιότητας των προϊόντων της. Τέλος, θα πρέπει να τονιστεί ότι υπάρχουν δραστηριότητες που χαρακτηρίζονται ως "εντάσεως κεφαλαίου", δηλαδή προϋποθέτουν τη διάθεση μεγάλου μέρους των κεφαλαίων της

επιχείρησης για απόκτηση πάγιων στοιχείων. Π.χ. αυτό συμβαίνει με τις τσιμεντοβιομηχανίες, τις ναυπηγικές επιχειρήσεις, τις αυτοκινητοβιομηχανίες κλπ, ενώ αντίστροφο ισχύει για τις επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών.

Το Κυκλοφορούν Ενεργητικό περιλαμβάνει τα στοιχεία εκείνα που παραμένουν για περιορισμένο χρονικό διάστημα στην επιχείρηση και στη συνέχεια ρευστοποιούνται. Για παράδειγμα, τα παραγόμενα προϊόντα αποθεματοποιούνται μέχρι τη διοχέτευσή τους στην Αγορά, τα αποθέματα πρώτων και βοηθητικών υλών παραμένουν στις αποθήκες μέχρι να χρησιμοποιηθούν στην παραγωγική διαδικασία, οι απαιτήσεις ρευστοποιούνται σε ρυθμό αντίστοιχο των εισπράξεων από τους πελάτες και χρεώστες γενικότερα. Ο προσδιορισμός του ύψους του κυκλοφορούντος ενεργητικού αποτελεί στην ουσία ένα πρόβλημα αριστοποίησης. Πιο συγκεκριμένα, οι μεγάλες ποσότητες αποθεμάτων έτοιμων προϊόντων και η γενναιόδωρη παροχή πιστώσεων στην πελατεία διευκολύνουν την επέκταση των πωλήσεων. Επίσης, η διατήρηση υψηλών αποθεμάτων πρώτων και βοηθητικών υλών εξυπηρετεί τον άνετο ανεφοδιασμό της παραγωγής. Όμως, από την άλλη πλευρά, προκαλούν αύξηση των χρηματοοικονομικών δαπανών (λόγω της διόγκωσης των απασχολημένων κεφαλαίων) και των σταθερών εξόδων (κόστος αποθήκευσης, φύλαξης, διαχείρισης κλπ) και αυξάνουν τον κίνδυνο απωλειών από επισφάλειες (στην περίπτωση των απαιτήσεων) ή μείωση3 της αξίας τους (στην περίπτωση των αποθεμάτων).

Τα Διαθέσιμα είναι περιουσιακά στοιχεία, με μορφή μετρητών ή τοποθετήσεων υψηλής ρευστότητας (π.χ. καταθέσεις όψεως, repos, καταθέσεις μιας ή λίγων ημερών κλπ) τα οποία χρησιμοποιούνται στα πλαίσια των τρεχουσών συναλλακτικών σχέσεων της επιχείρησης. Από τη φύση τους, τα διαθέσιμα μπορούν να αξιοποιηθούν μόνο σε εξαιρετικά βραχυπρόθεσμες τοποθετήσεις, με αποτέλεσμα να περιορίζεται αντίστοιχα η αποδοτικότητά τους. Έτσι, καταβάλλεται προσπάθεια ελαχιστοποίησης του μεγέθους τους μέσω προγραμματισμού των εισπράξεων και των πληρωμών (π.χ. κατάρτιση ταμειακών προγραμμάτων).

Στο Παθητικό περιλαμβάνονται οι πηγές από τις οποίες χρηματοδοτούνται τα περιουσιακά στοιχεία που αναφέρονται στο ενεργητικό, χωρίς οι πηγές αυτές να βρίσκονται σε αμφιμονοσήμαντη σχέση με τα περιουσιακά στοιχεία που χρηματοδοτούνται. Οι δύο κύριες πηγές είναι (α) οι μέτοχοι, δηλαδή τα ίδια κεφάλαια και τα μερίσματα πληρωτέα και (β) οι τρίτοι, δηλαδή λοιπές υποχρεώσεις και προβλέψεις. Ο Ισολογισμός είναι ο πρώτος από τις πιο σημαντικές οικονομικές καταστάσεις και θα πρέπει να είναι απαλλαγμένος από κάθε είδους λογιστικά

τεχνάσματα ωραιοποίησης των οικονομικών μεγεθών. Η απεικόνιση των στοιχείων του Ισολογισμού σύμφωνα με τους κανόνες της λογιστικής και οικονομικής επιστήμης είναι βασικότατη προϋπόθεση για την ομοιογενή απεικόνιση της πραγματικής οικονομικής κατάστασης των επιχειρήσεων, τη δυνατότητα σύγκρισης μεγεθών μεταξύ ομοειδών εταιρειών και την εξαγωγή αριθμοδεικτών που είναι χρήσιμοι για τη χάραξη πορείας της επιχείρησης.

Τα Ίδια Κεφάλαια περιλαμβάνουν το μετοχικό κεφάλαιο και τα συσσωρευμένα κεφάλαια από παρακράτηση κερδών (=αποθεματικά κερδών) και από πώληση μετοχών σε τιμή ανώτερη της ονομαστικής τους αξίας (= αποθεματικό υπέρ το άρτιο), καθώς και την υπεραξία των στοιχείων του ενεργητικού η οποία προκύπτει από αναπροσαρμογή της αξίας τους. Τα ίδια κεφάλαια δεν είναι επιστρεπτέα, ούτε δημιουργούν οποιεσδήποτε συμβατικές δεσμεύσεις σχετικά με την εξυπηρέτησή τους4. Έτσι, συμβάλλουν στη βελτίωση της ρευστότητας της επιχείρησης και της επιτρέπουν να καλύπτει ενδεχόμενα αρνητικά ανοίγματα μεταξύ εσόδων και εξόδων, στα πλαίσια μιας ή περισσοτέρων χρήσεων.

Οι Υποχρεώσεις, διακρίνονται συνήθως σε δύο γενικές κατηγορίες:

- Τις Μακροπρόθεσμες
- Τις Βραχυπρόθεσμες

Οι *Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις* περιλαμβάνουν κατά κύριο λόγο δάνεια τα οποία η επιχείρηση έχει συνάψει είτε με συγκεκριμένους δανειστές, είτε με πιστωτικά ιδρύματα, είτε με το ανώνυμο κοινό (= ομολογιακά δάνεια). Η ευχέρεια επιστροφής των κεφαλαίων αυτής της κατηγορίας μετά από ένα μεγάλο χρονικό διάστημα (συχνά δέκα ή περισσοτέρων ετών) επιτρέπει στην επιχείρηση να τα χρησιμοποιήσει για αγορά παγίων στοιχείων, γενικότερα δε επιδρά ευνοϊκά στη ρευστότητά της.

Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται όταν η επιχείρηση δανείζεται μακροπρόθεσμα με σταθερό επιτόκιο, διότι είναι πιθανό να ακολουθήσει πτώση των επιτοκίων προ της λήξεως του δανείου, με αποτέλεσμα την επιβάρυνσή της σε μικρό ή μεγάλο βαθμό, ανάλογα με την έκταση της μείωσης, τη διάρκεια της δανειακής σύμβασης και το ύψος του δανείου. Βέβαια, δεν αποκλείεται και η αντίστροφη περίπτωση. Για να μην αφεθεί η κατάσταση στην τύχη, είναι αναγκαίο να αξιολογούνται οι παράμετροι του οικονομικού περιβάλλοντος που επηρεάζουν τα επιτόκια, για ένα βάθος χρόνου ανάλογο με τη διάρκεια της δανειακής σύμβασης.

Οι *Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις* περιλαμβάνουν τα τραπεζικά δάνεια μικρής διάρκειας και τις υποχρεώσεις προς τους προμηθευτές (από αγορές με πίστωση), το Δημόσιο (=πληρωτέοι φόροι), τα συνταξιοδοτικά ταμεία και ευρύτερα τους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλιση (=κρατήσεις και εισφορές), τους εργαζόμενους (=δεδουλευμένες αποδοχές που δεν έχουν καταβληθεί ακόμη), τους μετόχους (=πληρωτέα μερίσματα) και γενικά κάθε πίστωση που παρέχεται στην επιχείρηση. Οι δανειακές βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις μπορούν να δημιουργήσουν σοβαρά προβλήματα στην επιχείρηση όταν δεν υπάρχει δυνατότητα εξυπηρέτησής τους. Γι' αυτό θα πρέπει να χρησιμοποιούνται, κυρίως, για την κάλυψη προσωρινών ταμειακών ελλειμμάτων και όχι για επενδυτικούς σκοπούς5.

Οι λοιπές βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις, δημιουργούν μικρότερους κινδύνους από άποψη ρευστότητας, θα πρέπει όμως να φροντίζει η επιχείρηση να διατηρεί επαρκή στοιχεία του κυκλοφορούντος και διαθέσιμου ενεργητικού ώστε να μπορεί να τις εξυπηρετεί με ευχέρεια. Θα πρέπει να τονισθεί ότι τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις είναι δυνατό να εμφανισθούν στον ισολογισμό με διάφορους βαθμούς ανάλυσης, που κυμαίνονται από την πολύ συνοπτική ως την ιδιαίτερα αναλυτική παρουσίαση. Στις χώρες που υπάρχει και τηρείται κάποιο λογιστικό σχέδιο (όπως στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια), παρατηρείται μια σχετική ομοιομορφία στο βαθμό ανάλυσης και στην ονοματολογία των λογαριασμών, που περιορίζει σημαντικά την ανάγκη αποσαφήνισης και ερμηνείας των επιμέρους μεγεθών.

Αυτές οι πληροφορίες παράλληλα με κάποιες άλλες βοηθούν τους χρήστες να προεκτιμήσουν τις μελλοντικές ταμιακές ροές της επιχείρησης και ειδικότερα το χρόνο και τη βεβαιότητα της δημιουργίας ταμειακών διαθεσίμων και ταμειακών ισοδύναμων στοιχείων. Για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων είναι υπεύθυνο το διοικητικό Συμβούλιο ή κάποιο άλλο διοικούν όργανο μιας επιχείρησης.

Πολλές επιχειρήσεις εκτός από τις οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν πρόσθετες καταστάσεις όπως περιβαλλοντολογικές εκθέσεις και καταστάσεις προστιθέμενης αξίας ειδικώς σε βιομηχανίες όπου οι εξωτερικοί παράγοντες του περιβάλλοντος είναι σημαντικοί και οι εργαζόμενοι θεωρείται ότι είναι μια σπουδαία αμάδα χρηστών. Οι επιχειρήσεις προτρέπονται να παρουσιάζουν τέτοιες πρόσθετες καταστάσεις αν η διοίκηση πιστεύει ότι θα βοηθήσουν τους χρήστες να λάβουν οικονομικές αποφάσεις.

1.4.3 Κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης

Η Κατάσταση Αποτελεσμάτων δείχνει τα έσοδα και τα έξοδα μιας εταιρείας ομαδοποιημένα με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορούν να εμφανίζονται ξεχωριστά τα αποτελέσματα (κέρδη ή ζημιές) που προκύπτουν από τις λειτουργικές δραστηριότητες της εταιρείας για μια περίοδο, τα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα για την ίδια περίοδο και τα έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα της ίδιας επίσης περιόδου. Επομένως, τα μεγέθη της δεν είναι στατικά ή συγκυριακά αλλά εκφράζουν, σε όρους αξίας, τη δραστηριότητά της σε ολόκληρη τη χρήση.

Όπως και στην περίπτωση του ισολογισμού, ο βαθμός ανάλυσης της πιο πάνω κατάστασης εξαρτάται από το βαθμό ανάλυσης των τηρούμενων λογαριασμών, τις επιλογές του management για την έκταση της ενημέρωσης που παρέχει και, από τους περιορισμούς της ισχύουσας νομοθεσίας. Σε κάθε περίπτωση, πάντως, στην κατάσταση αποτελεσμάτων περιλαμβάνονται τα μεγέθη των εσόδων από πωλήσεις, του κόστους πωληθέντων, των λειτουργικών δαπανών, του φόρου εισοδήματος και των καθαρών κερδών.

Δηλαδή, η κατάσταση αυτή περιέχει κρίσιμα στοιχεία, γι’ αυτό βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος του αναλυτή, ο όποιος από τη μελέτη των μεγεθών της και το συσχετισμό τους με εκείνα του ισολογισμού, παράγει σημαντικές πληροφορίες σχετικά με τις δυνατότητες και αδυναμίες της επιχείρησης.

1.4.4 Πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων

Ο πίνακας αυτός παρουσιάζει τον τρόπο με τον οποίο η επιχείρηση διαθέτει το αποτέλεσμα που πέτυχε, κέρδος ή ζημία. Αναφέρονται τα καθαρά κέρδη ή ζημίες χρήσεως, και αν υπάρχουν υπόλοιπα κερδών ή ζημιών από προηγούμενη χρήση και αποθεματικά προς διάθεση. Από το αλγεβρικό άθροισμα που προκύπτει αφαιρούνται οι φόροι και αν η οικονομική μονάδα έχει κέρδος, διατίθεται στους μετόχους σύμφωνα με το νόμο και την απόφαση που λαμβάνεται από το αρμόδιο κάθε φορά όργανο. Αν τα αποτελέσματα είναι αρνητικά, δηλαδή έχουμε ζημία, μεταφέρονται στην επόμενη χρήση.

Καταρτίζεται υποχρεωτικά, καταχωρείται στο βιβλίο απογραφών και δημοσιεύεται υποχρεωτικά στο τέλος κάθε χρήσεως μαζί με τον ισολογισμό και την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης.

1.4.5 Προσάρτημα

Το προσάρτημα αποτελεί απαραίτητο συμπλήρωμα των οικονομικών καταστάσεων καθώς δίνονται πρόσθετες ή επεξηγηματικές πληροφορίες. Οι πληροφορίες αυτές μπορεί να αφορούν:

- τις μεθόδους αποτίμησης διαφόρων στοιχείων ή πιθανές αλλαγές αυτών
- τις μεθόδους υπολογισμού των αποσβέσεων
- τις νέες μετοχές που εξέδωσε ή μεταβίβασε
- τα ποσά φόρων που οφείλονται
- μεταβολές παγίων

1.5 Η μετάβαση από τα Ε.Λ.Π στα Δ.Π.Χ.Π

1.5.1 Γενικές παρατηρήσεις

Για την εφαρμογή των ΔΛΠ θα πρέπει να γίνει μετάβαση από τα Εθνικά Λογιστικά Πρότυπα σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Παρουσίασης Νο 1, το οποία αφορά στην πρώτη εφαρμογή των ΔΛΠ.

Το πρότυπο αυτό αναθεωρημένο το 1997 αντικαθιστά τα:

Δ.Λ.Π. 1 – Γνωστοποίηση των λογιστικών αρχών ή μεθόδων

Δ.Λ.Π. 5 – Πληροφορίες που πρέπει να γνωστοποιούνται με της οικονομικές καταστάσεις

Δ.Λ.Π. 13 – Εμφάνιση του κυκλοφορούντος ενεργητικού και των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων

Το Δ.Λ.Π. 1 (αναθεωρημένο) εφαρμόζεται για της λογιστικές περιόδους που αρχίζουν την 01/07/1998 και έπειτα, αν και ενθαρρύνεται η εφαρμογή του και

νωρίτερα καθώς οι ρυθμίσεις του είναι συναφείς με εκείνες των υφιστάμενων προτύπων.

Η νομοθεσία της κάθε χώρας ρυθμίζει την έκδοση των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων που υπάγονται σε αυτή. Παρόλο που αυτές μπορεί να φαίνονται όμοιες από χώρα σε χώρα, υπάρχουν διαφορές οι οποίες οφείλονται σε μία ποικιλία κοινωνικών, νομικών και νομικών συνθηκών, που επηρεάζουν την θέσπιση των εθνικών λογιστικών διατάξεων. Η *Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International accounting Standards Committee- IASC)* επιδιώκει να ελαχιστοποιήσει τις διαφορές αυτές και αναζητά να εναρμονίσει τους κανόνες, τα λογιστικά πρότυπα και τις λογιστικές μεθόδους των διαφόρων χωρών που σχετίζονται με την κατάρτιση και την παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων για να ενισχυθεί η παγκόσμια συγκρισιμότητά τους.

Σαν επιχειρήματα για την κατάρτιση ενιαίων Λογιστικών Προτύπων μπορούμε να εκθέσουμε τα εξής:

- Θέσπιση κοινών κανόνων αποτίμησης
- Συγκρισιμότητα – ομοιομορφία ως προς τα οικονομικά μεγέθη
- Μεγαλύτερη αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων
- Διαφάνεια στις διεθνείς συναλλαγές
- Διευκόλυνση του ανταγωνισμού και της κυκλοφορίας κεφαλαίων, επενδυτικών και χρηματοδοτικών
- Υψηλή ποιότητα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης για όλους

Μετά την πρόσφατη εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΔΛΠ/ΔΠΧΠ), στην Ελλάδα από **1.1.2005** λειτουργούν ταυτόχρονα δύο λογιστικά συστήματα, με όλα τα προβλήματα και τις αντιφάσεις που πρέπει να αντιμετωπίσουν όσοι τα ακολουθούν αλλά και όσοι είναι αναγκασμένοι να παρακολουθούν και τα δύο (για παράδειγμα οι Τράπεζες που πρέπει να διαθέτουν διπλά μοντέλα αξιολόγησης). Είναι προφανής η διασύνδεση του λογιστικού περιβάλλοντος με την φορολογία. Άλλωστε η φορολογική υποχρέωση προσδιορίζεται από το αποτέλεσμα που αποτυπώνεται στα λογιστικά βιβλία. Αυτό βέβαια πολύ απέχει από το να καθορίζει το Κράτος τα λογιστικά βιβλία σε βαθμό ασφυκτικής λεπτομέρειας. Το κανονιστικού χαραχτήρα κατασκεύασμα του ΚΒΣ, που υπάρχει κατ' αποκλειστικότητα στην χώρα μας, γεγονός που από μόνο του θα έπρεπε να μας προβληματίζει, δεν δικαιολογείται από την ύπαρξη αμφίβολων «εθνικών ιδιομορφιών».

Η λογιστική στην Ελλάδα είναι βεβαρημένη με μια πολύχρονη παράδοση εμπλοκής της φορολογικής νομοθεσίας μέσω της «αρίθμησης των εγγραφών», τις «προθεσμίες τήρησης των βιβλίων», τα «θεωρημένα βιβλία», τους «φορολογικούς μηχανισμούς» και πλείστα άλλα. Σαν (αρνητικά) παραδείγματα αναφέρονται: οι ιδιόμορφες ελληνικές λογιστικές πρακτικές που αναγκάζουν τα ξένα μηχανογραφικά συστήματα να αναπτύσσουν τις περίφημες «ελληνικοποιήσεις», οι λογιστικές παρεμβάσεις των φορολογικών αρχών σε βαθμό λογιστικής εγγραφής (π.χ. σε ποιους λογαριασμούς, σε τι βιβλία και με τι χρεοπιστώσεις παρακολουθούνται οι επιδοτήσεις), οι -υποχρεωτικού μάλιστα χαραχτήρα- λογιστικές εφαρμογές όπως η αναλυτική λογιστική, μέχρι τα προβλεπόμενα εκδιδόμενα παραστατικά. Ετησίως στην Ελλάδα εξακολουθούν να δαπανώνται εκατομμύρια ανθρωποωρών από χιλιάδες ανθρώπους για να τρυπάνε χαρτιά και να σφραγίζουν βιβλία.

Η σύγχρονη λογιστική λειτουργεί με συστήματα που δεν μοιάζουν με τα κατάστιχα που περιγράφει ο Κ.Β.Σ. και ο Εμπορικός νόμος. Ταυτόχρονα ο ρόλος της δεν περιορίζεται στον προσδιορισμό του φορολογικού αποτελέσματος, δραστηριότητα που πλέον αντιπροσωπεύει ένα μικρό και όχι το σημαντικότερο αντικείμενό της. Οι στόχοι της λογιστικής σήμερα είναι η δημιουργία προστιθέμενης αξίας μέσω της αποτελεσματικής χρησιμοποίησης πόρων, η ικανοποίηση των νομίμων ενδιαφερόντων των συναλλασσομένων με την επιχείρηση (όπως μέτοχοι, εργαζόμενοι, προμηθευτές, Κράτος, πελάτες, τρίτοι), η ανάλυση και ερμηνεία πληροφοριών για την λήψη βραχυπρόθεσμων ή στρατηγικών αποφάσεων, η προετοιμασία οικονομικών αποτελεσμάτων και επικοινωνία με τρίτους, ο έλεγχος του κόστους μέσω μεθόδων κοστολόγησης και προϋπολογισμών, και η διαχείριση κινδύνων (risk management). Κατά συνέπεια αν σαν πρωταρχικός στόχος τεθεί η φορολογική συμμόρφωση και ο υπολογισμός των φόρων, τότε η λογιστική ακρωτηριάζεται και δεν μπορεί να παίξει το ρόλο της.

Είναι γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια υπήρξε προβληματισμός και έγιναν κάποια βήματα έστω και αντιφατικά απαγκίστρωσης των επιχειρήσεων από τον φορολογικό κανονιστικό παραλογισμό. Υπάρχει όμως η αντίληψη της σταδιακής προσαρμογής της νομοθεσίας στα σύγχρονα δεδομένα, κάτι που ούτως ή άλλως καθίσταται αναπόφευκτο όταν για παράδειγμα εισάγονται τα Δ.Λ.Π. που δεν είχαν ποτέ φανταστεί ότι θα λειτουργούσαν σε καθεστώτα που ρυθμίζουν το τι ισοζύγια τυπώνονται και σε τι χαρτί. Η σταδιακή προσαρμογή μεταφράζεται στο να αλλάζει μεν ο Κ.Β.Σ., αλλά όχι στο βαθμό του «να κινδυνεύσουμε να μείνουμε χωρίς κανόνες

και περιορισμούς». Εάν όμως δεν γίνει στροφή 180°, η φορολογική νομοθεσία θα λειτουργεί σαν ανασταλτικός παράγων ανάπτυξης της λογιστικής στην χώρα χωρίς κανείς να ωφελείται. Διατηρώντας τις υπάρχουσες ή τις έστω τροποποιημένες τυπολατρικές ρυθμίσεις, όλη η προσοχή και η προσπάθεια των λογιστών και των επιχειρήσεων θα είναι για πάντα στραμμένη στην συμμόρφωση, συχνά σε παραλογισμούς, και όχι στην ουσία της λογιστικής.

Ταυτόχρονα, στην προσπάθεια του Κράτους να μειώσει την φοροδιαφυγή, επιστρατεύτηκαν Δρακόντειοι νόμοι με αυστηρές ποινές, που συχνά συναντούν μπροστά τους και όσοι δεν είχαν πρόθεση φοροδιαφυγής ή είχαν άγνοια νόμου. Το παράδοξο είναι ότι το φορολογικό δίκαιο δεν κάνει διάκριση ανάμεσα στην άγνοια και στην σκόπιμη παραβίαση του νόμου, την ίδια στιγμή που έχει χτιστεί ένα πολύπλοκο φορολογικό οικοδόμημα το οποίο αλλάζει διαρκώς, με αποτέλεσμα ούτε οι εφοριακοί σε πλείστες περιπτώσεις να μην γνωρίζουν τι ισχύει, πόσο μάλλον τι ίσχυε στην παρελθούσα χρήση για την οποία κατά κανόνα γίνεται έλεγχος μετά από αρκετά χρόνια.

Έχουν ειπωθεί πολλά για το φορολογικό μας σύστημα, την πρακτική των φορολογικών ελέγχων και έχει εξοριστεί αρκούντως η δομή του και η συνεπαγόμενη φοροδιαφυγή. Οποιαδήποτε όμως αστραφτερή ρητορεία εναντίον της φορολογικής γραφειοκρατίας δεν θα την κλονίσει στο ελάχιστο και ταυτόχρονα οι διαπιστώσεις περί άδικου φορολογικού συστήματος θα παραμείνουν διαχρονικές, όσο δεν ακολουθούνται με συνέπεια πολιτικές ριζικά διαφορετικές από όσες μέχρι σήμερα έχουν αποδεδειγμένα αποτύχει. Κρίνοντας με ασφάλεια εκ του αποτελέσματος, προκύπτει το συμπέρασμα ότι το να έχουμε αυστηρούς και λεπτομερείς νόμους που αλλάζουν συνεχώς δεν βλάπτει την φοροδιαφυγή. Μόνο με την πολυσυζητημένη και αναζητούμενη αλλά όλο και απομακρυνόμενη φορολογική σταθερότητα υπάρχει ισχυρή πιθανότητα βελτίωσης της κατάστασης. Ακόμα και αν η ποιότητα των νόμων ήταν υψηλή, αν οι στρατηγικοί στόχοι αλλάζουν με τον ρυθμό αλλαγής υφυπουργών και γραμματέων ή ανάλογα με το πώς εξελίσσονται τα φορολογικά έσοδα τότε ακυρώνεται το όποιο προσδοκώμενο μακροπρόθεσμο αποτέλεσμα.

Συμπερασματικά η φορολογική νομοθεσία δεν πρέπει να επηρεάζει τη λογιστική καθημερινή πρακτική. Ο απογαλακτισμός της λογιστικής από τις φορολογικές παρεμβάσεις αποτελεί βασικό όρο ανάπτυξης του λογιστικού μας συστήματος. Διαφορετικά θα παραμείνει στάσιμο, δυσκίνητο και θα ακολουθεί ασθμαίνοντας τις παγκόσμιες λογιστικές συγκλίσεις.

1.5.2 Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης Δ.Π.Χ.Π

Πολλές φορές χρησιμοποιούνται δύο όροι για την αναφορά τους στα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης. Αναφέρονται είτε ως "Διεθνή λογιστικά Πρότυπα – Δ.Λ.Π" είτε ως "Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης – Δ.Π.Χ.Π". Αυτό συμβαίνει γιατί μέχρι τον Μάρτιο του 2002 ονομαζόταν Δ.Λ.Π και στη συνέχεια όσα νέα πρότυπα υιοθετούνται ονομάζονται Δ.Π.Χ.Π. Μέχρι την πλήρη αντικατάσταση των Δ.Λ.Π που είναι σε ισχύ από νέα Δ.Π.Χ.Π χρησιμοποιούνται και οι δύο όροι.

Τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, αποτελούν ένα σύνολο λογιστικών αρχών, κανόνων, και μεθόδων που έχουν γίνει αποδεκτοί από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (αποτελούν κοινοτική οδηγία) και αναπτύσσονται αποκλειστικά από την Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων IASB (International Accounting Standards Boards) η οποία και εκδίδει τις αρχές και τα πρότυπα. Επίσης αποτελούν την κωδικοποίηση των λογιστικών αρχών, κανόνων και πολιτικών που πρέπει να ακολουθούνται από τους λογιστές και να ελέγχονται από τους ελεγκτές κατά την ετοιμασία των δημοσιευόμενων χρηματοοικονομικών καταστάσεων μίας επιχείρησης.

Με την καθιέρωσή τους οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων λαμβάνουν μία ακριβή, αληθή, ομοιόμορφη πληροφόρηση και τη μεγαλύτερη δυνατή διαφάνεια των επιχειρήσεων. Με την εφαρμογή τους μεταβλήθηκε σημαντικά η διάρθρωση της περιουσία των επιχειρήσεων και επηρεάστηκαν πολλοί κλάδοι της Ελληνικής Οικονομίας.

Τα ΔΛΠ καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα συναλλαγών, πολλές από τις οποίες δεν είναι συνηθισμένες στη χώρα μας και επομένως ορισμένες ρυθμίσεις δεν είναι εύκολα κατανοητές. Αλλά και πολλές ρυθμίσεις, για γνωστές συναλλαγές, διαφέρουν από την πρακτική που ακολουθούσαμε μέχρι τώρα. Για παράδειγμα οι οικονομικές καταστάσεις με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, είναι πολύ διαφορετικές από αυτές που είχαμε συνηθίσει με τα Ελληνικά Πρότυπα.

Τα πρωτότυπα κείμενα των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων είναι στα αγγλικά και οι μεταφράσεις τους στα Ελληνικά δεν είναι πάντα οι καλύτερες. Όλα αυτά έχουν

δημιουργήσει μία σύγχυση, αδικαιολόγητους φόβους, λάθη στην πρακτική εφαρμογή, άγχος για τους επαγγελματίες, κόστος για την οικονομία. Βασικός στόχος της επιχείρησης είναι η κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων με βάση τις αρχές των Δ.Λ.Π. στον ταχύτερο χρόνο και με το λιγότερο δυνατό κόστος.

Τα μέχρι σήμερα δημοσιευμένα ΔΛΠ είναι 34 και ορίζουν τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να παρακολουθούνται και κατά συνέπεια να παρουσιάζονται στις οικονομικές καταστάσεις τα διάφορα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης, οι υποχρεώσεις της τα ίδια κεφάλαια, τα έσοδα και τα έξοδα.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση με τον Κανονισμό (υποχρεωτική εφαρμογή από όλα τα κράτη μέλη) 1725/2003 της 29.09.2003 υιοθέτησε όλα τα ισχύοντα Δ.Π.Χ.Π. με μοναδική εξαίρεση τα Δ.Π.Χ.Π. 32 και 39. Η υποχρέωση αυτή καλύπτει τις παρακάτω εταιρίες:

- εισηγμένες σε χρηματιστηριακή αγορά
- οι συνδεδεμένες με αυτές που είναι εισηγμένες σε χρημ. Αγορά
- οι μη εισηγμένες και οι μη συνδεμένες Α.Ε. και Ε.Π.Ε. εφόσον εγκριθεί με απόφαση Γενικής Συνέλευσης.(πάγια εφαρμογή 5 έτη).

Η πρώτη κατάσταση που έπρεπε να συνταχθεί με βάση τα Δ.Π.Χ.Π. ήταν η λογιστική κατάσταση της 31.03.2005. Με όσα ορίζει το άρθρο 1 του παραπάνω Νόμου, οι δημοσιευμένες Οικονομικές Καταστάσεις σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. περιλαμβάνουν:

α) Ισολογισμό

β) Κατάσταση Αποτελεσμάτων

γ) Κατάσταση Ταμειακών Ροών

δ) Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων

ε) Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων.

Οι βασικές διαφορές μεταξύ των Ελληνικών Ελεγκτικών Προτύπων και των Διεθνών Ελεγκτικών Προτύπων (ΔΛΠ) - Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (ΔΠΧΠ), παρουσιάζονται: α) στην σύνταξη των Οικονομικών Καταστάσεων, β) τη διαφορετική αντιμετώπιση από πλευράς λογιστικής απεικόνισης επιχειρηματικών γεγονότων και γ) στις περιπτώσεις ενοποίησης Οικονομικών Καταστάσεων εταιρειών.

1.5.3 Γενικές Αρχές των Δ.Π.Χ.Π.

Ορισμένα από τα βασικά χαρακτηριστικά πάνω στα οποία έχουν δομηθεί τα Δ.Π.Χ.Π., είναι τα παρακάτω:

α) Ακριβοδίκαιη παρουσίαση

Η ακριβοδίκαιη παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων, εξ ορισμού, επιτυγχάνεται με την πλήρη συμμόρφωση στις αρχές όλων των προτύπων. Ακόμη και αν στις σημειώσεις επί των οικονομικών καταστάσεων υπάρχει αναφορά ότι χρησιμοποιήθηκαν διαφορετικές πολιτικές από τις προβλεπόμενες από τα Δ.Π.Χ.Π., το πρόβλημα της μη συμμόρφωσης δεν θεραπεύεται και κατ' επέκταση αυτές οι οικονομικές καταστάσεις δεν θεωρούνται ακριβοδίκαιες.

Σημειώνεται ότι, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις και εφόσον η εφαρμογή κάποιων προτύπων για ορισμένους λόγους οδηγεί σε στρεβλή παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων, επιτρέπεται η παρέκκλιση στην εφαρμογή των προτύπων με την προϋπόθεση ότι γνωστοποιούνται στις σημειώσεις οι λόγοι που οδήγησαν στην παρέκκλιση, ενώ παράλληλα πρέπει να παρουσιάζεται η επίδραση στα στοιχεία των οικονομικών καταστάσεων από την παρέκκλιση αυτή.

β) Συνεχιζόμενη δραστηριότητα

Οι οικονομικές καταστάσεις καταρτίζονται στη βάση της συνεχιζόμενης δραστηριότητας της οικονομικής μονάδας, εκτός εάν η διοίκηση προτίθεται να την ρευστοποιήσει ή έχει σχέδια παύσης της δραστηριότητας της οικονομικής μονάδας, εκουσίως ή ακουσίως.

γ) Αρχή των δεδουλευμένων εσόδων εξόδων

Οι λογιστικοί χειρισμοί σε κάθε περίπτωση, εφαρμόζονται στη βάση της αρχής των δεδουλευμένων εσόδων - εξόδων, γεγονός που ουσιαστικά σημαίνει ότι τα έσοδα και τα έξοδα λογίζονται στη χρήση που αυτά αφορούν, ανεξάρτητα από τον χρόνο είσπραξης - πληρωμής τους.

δ) Ομοιομορφία παρουσίασης

Η εμφάνιση των στοιχείων στις οικονομικές καταστάσεις παραμένει η ίδια από περίοδο σε περίοδο και δεν επιτρέπεται να μεταβάλλονται, εκτός ορισμένων εξαιρετικών περιπτώσεων, που επιτρέπονται αλλαγές (π.χ αλλαγή στις δραστηριότητες της οικονομικής μονάδας) και εφόσον οι αλλαγές αυτές οδηγούν αντικειμενικά σε ορθότερη και πιο αξιόπιστη πληροφόρηση.

ε) Σημαντικότητα

Αν και ο όρος «σημαντικότητα» δεν προσδιορίζεται ποσοτικά, θεωρείται ότι σημαντικά είναι στοιχεία ή γεγονότα η παράλειψη ή η λανθασμένη παρουσίαση των οποίων, θα μπορούσε να οδηγήσει τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων σε λανθασμένες αποφάσεις.

στ) Συμψηφισμός

Δεν επιτρέπεται ο συμψηφισμός στοιχείων ενεργητικού - παθητικού, εσόδων - εξόδων, κερδών- ζημιών, εκτός από τις περιπτώσεις που οι συμψηφισμοί επιτρέπονται από πρότυπα ή διερμηνείες.

ζ) Συγκριτική πληροφόρηση

Οι οικονομικές καταστάσεις πρέπει να είναι διαχρονικά συγκρίσιμες προκειμένου να παρέχεται η δυνατότητα στους χρήστες να εκτιμούν τις τάσεις και να προβαίνουν σε προβλέψεις για το μέλλον. Ως εκ τούτου, στις οικονομικές καταστάσεις απεικονίζονται, σε δύο τουλάχιστον στήλες, τα κονδύλια της τρέχουσας και της προηγούμενης χρήσης. Σημειώνεται ότι, εφόσον επιτρέπεται από τα πρότυπα ή τις διερμηνείες, μπορεί να γίνει παρέκκλιση από τη προηγούμενη περίοδο αναφοράς.

Οι βασικές παραδοχές των Δ.Π.Χ.Π

α) *αυτοτέλεια των χρήσεων:* σύμφωνα με την αρχή αυτή, κάθε χρήση είναι αυτοτελής και ανεξάρτητη από τις άλλες χρήσεις και δεν επιτρέπεται ο συμψηφισμός των αποτελεσμάτων αυτής με τα αποτελέσματα των προηγούμενων ή των επόμενων χρήσεων. Κατά συνέπεια τα μεν ακαθάριστα έσοδα και κέρδη κατατάσσονται και φορολογούνται στη χρήση κατά την οποία προέκυψαν και αποκτήθηκαν, ανεξάρτητα του χρόνου κατά τον οποίο εισπράχθηκαν, οι δε δαπάνες κατατάσσονται στη χρήση την οποία βαρύνουν.

Επίσης, τα ακαθάριστα έσοδα που προεισπράττονται σε κάποια χρήση δεν φορολογούνται στη χρήση κατά την οποία εισπράττονται, αλλά στην επόμενη χρήση, στην οποία πραγματικώς ανήκουν. Όταν λοιπόν, κατ' εξαίρεση, εκδίδονται στοιχεία παροχής υπηρεσιών πριν από την ολοκλήρωση των υπηρεσιών, πρέπει να γίνεται σαφής διάκριση στα φορολογητέα στοιχεία, μεταξύ των ποσών που αφορούν την τρέχουσα διαχειριστική χρήση και των μη δεδουλευμένων ποσών που αφορούν την επόμενη, οπότε στα βιβλία τρίτης κατηγορίας ενημερώνονται αντίστοιχα ο λογαριασμός 73 «πωλήσεις υπηρεσιών» και ο λογαριασμός 56.00 «Έσοδα επομένων χρήσεων».

β) *συνέχιση δραστηριότητας:* η αρχή αυτή στηρίζεται στην παραδοχή ότι η εταιρεία θα έχει στη διάθεσή της τους απαραίτητους οικονομικούς πόρους, για να μπορέσει να ανταποκριθεί στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις που προκύπτουν είτε από δανειακές συμβάσεις είτε από προμηθευτές έτσι ώστε να μπορέσει να συνεχίσει απρόσκοπτα τις δραστηριότητές της, τουλάχιστον για τους επόμενους 12 μήνες.

1.5.4 Δ.Λ.Π. 1

Το πρότυπο που αφορά τις οικονομικές καταστάσεις είναι το Δ.Λ.Π 1. Το Πρότυπο πρέπει να εφαρμόζεται για την παρουσίαση όλων των γενικού σκοπού οικονομικών καταστάσεων που καταρτίζονται και παρουσιάζονται σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.

Οικονομικές καταστάσεις *γενικού σκοπού* είναι εκείνες που προορίζονται να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες των χρηστών που δεν είναι σε θέση να ζητήσουν εκθέσεις προορισμένες να καλύπτουν τις δικές τους συγκεκριμένες ανάγκες πληροφόρησης. Περιλαμβάνουν εκείνες που παρουσιάζονται ξεχωριστά ή μέσα σε ένα άλλο δημόσιο έγγραφο, π.χ. Ένα δελτίο πληροφοριών ή μια ετήσια έκθεση. Οι οικονομικές καταστάσεις είναι ένας συμφωνημένος και γενικά αποδεκτός τρόπος παρουσίασης της εικόνας και των δραστηριοτήτων μιας επιχείρησης για μια περίοδο, όπως αυτές προκύπτουν από τα τηρούμενα λογιστικά βιβλία, όπου καταγράφονται με τη διπλογραφική μέθοδο τα λογιστικά γεγονότα της εταιρείας.

Επίσης εφαρμόζεται ισοδύναμα στις ατομικές οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης και στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις ενός ομίλου επιχειρήσεων, καθώς και σε όλους τους τύπους των επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων των Τραπεζών και των ασφαλιστικών επιχειρήσεων. Επιπρόσθετες ρυθμίσεις για τις Τράπεζες και τα όμοια χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, συναφείς με τις ρυθμίσεις αυτού του Προτύπου, τίθενται στο Δ.Λ.Π. ως "Γνωστοποιήσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις των Τραπεζών και των όμοιων Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων".

Τέλος, το Πρότυπο χρησιμοποιεί ορολογία που είναι κατάλληλη για μια κερδοσκοπική επιχείρηση και συνεπώς και οι εμπορικές επιχειρήσεις του Δημόσιου Τομέα μπορούν να εφαρμόζουν τις ρυθμίσεις αυτού του Προτύπου. Μη κερδοσκοπικές, κρατικές και άλλες επιχειρήσεις του δημόσιου τομέα, που θέλουν να εφαρμόσουν αυτό το Πρότυπο, μπορεί να χρειάζεται να αλλάξουν τις περιγραφές, που χρησιμοποιούνται για ορισμένα κονδύλια των οικονομικών καταστάσεων, αλλά και για τις ίδιες τις οικονομικές καταστάσεις. Τέτοιες επιχειρήσεις μπορούν επίσης να παρουσιάζουν συμπληρωματικά στοιχεία των οικονομικών καταστάσεων.

Σκοπός του Προτύπου 1 είναι να περιγράψει τη βάση παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων γενικού σκοπού έτσι ώστε να υπάρχει δυνατότητα σύγκρισης τόσο με τις οικονομικές καταστάσεις προηγούμενων περιόδων της ίδιας επιχείρησης όσο και με τις αντίστοιχες άλλων επιχειρήσεων. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού το Δ.Λ.Π. 1 περιλαμβάνει:

- γενικές αρχές για την παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων
- κατευθυντήριες γραμμές για τη δομή τους
- ελάχιστες απαιτήσεις για το περιεχόμενο τους.

(η καταχώρηση, η μέτρηση και η γνωστοποίηση εξειδικευμένων συναλλαγών και γεγονότων εξετάζεται σε άλλα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα)

1.6 Οικονομικές καταστάσεις με βάση τα Δ.Π.Χ.Π

1.6.1 Γενικές Παρατηρήσεις

Οι οικονομικές καταστάσεις είναι ένας συμφωνημένος και γενικά αποδεκτός τρόπος παρουσίασης της εικόνας και των δραστηριοτήτων μιας επιχείρησης για μια περίοδο, όπως αυτές προκύπτουν από τα τηρούμενα λογιστικά βιβλία, όπου καταγράφονται με τη διπλογραφική μέθοδο τα λογιστικά γεγονότα της εταιρείας. Κατά το Πρότυπο, «Το Διοικητικό Συμβούλιο ή άλλο διοικούν όργανο της επιχείρησης είναι υπεύθυνο για την κατάρτιση και την παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων αυτής». Το Δ.Λ.Π. 1 περιλαμβάνει μια πλήρη σειρά οικονομικών καταστάσεων οι οποίες είναι:

1. ο **Ισολογισμός,** δηλαδή μια φωτογραφία μιας δεδομένης στιγμής, που παρουσιάζει τα περιουσιακά στοιχεία και τη χρηματοοικονομική διάρθρωση μιας εταιρείας, συνήθως στο τέλος μιας περιόδου,

2. η **Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης** που παρουσιάζει τις κινήσεις των αποτελεσματικών λογαριασμών κατά τη διάρκεια μιας περιόδου,

3. ο **Πίνακας Ταμειακών Ροών**, που παρουσιάζει τις ταμειακές κινήσεις που έλαβαν χώρα σε μια εταιρεία κατά τη διάρκεια μιας περιόδου,

4. ο **Πίνακας Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων**, που παρουσιάζει τις μεταβολές που έλαβαν χώρα στα ίδια κεφάλαια μιας εταιρείας κατά τη διάρκεια μιας περιόδου και

5. οι **Σημειώσεις** (Προσάρτημα) που περιέχει πρόσθετα πληροφοριακά στοιχεία τόσο για τις προηγούμενες οικονομικές καταστάσεις όσο και για άλλα θέματα.

Εκτός, από τις πιο πάνω καταστάσεις υπάρχουν και άλλες, λιγότερο αναλυτικές καταστάσεις, όπως οι τριμηνιαίες λογιστικές καταστάσεις (3μήνου, 6μήνου και 9μήνου), τα μηνιαία ισοζύγια κλπ. Τέλος, σημαντικές πληροφορίες περιέχουν οι εκθέσεις των ελεγκτών, οι ετήσιες εκθέσεις προς τους μετόχους, οι εταιρικές ανακοινώσεις, τα ενημερωτικά δελτία που καταρτίζονται επ’ ευκαιρία της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου κλπ. Κατά το Πρότυπο, «Το Διοικητικό Συμβούλιο ή άλλο διοικούν όργανο της επιχείρησης είναι υπεύθυνο για την κατάρτιση και την παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων αυτής».

1.6.2 Δ.Λ.Π. - Ισολογισμός

Όπως αναφέραμε και παραπάνω ο ισολογισμός είναι η κατάσταση της χρηματοοικονομικής θέσης μιας επιχείρησης σε μια δεδομένη χρονική στιγμή. Το ενεργητικό δείχνει τι έχει στην κατοχή της η επιχείρηση ενώ το παθητικό τις υποχρεώσεις της. Τα Ίδια Κεφάλαια ή Καθαρή Θέση, δηλαδή η διαφορά μεταξύ του ενεργητικού και του παθητικού είναι μια λογιστική εκτίμηση των κεφαλαίων που έχουν επενδύσει οι μέτοχοι. Μπορεί να συνταχθεί σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή αλλά συνήθως συντάσσεται στο τέλος της διαχειριστικής χρήσης.

Τα Δ.Π.Χ.Π. δεν δίνουν υπόδειγμα ισολογισμού αλλά ένα **ελάχιστο** αριθμό λογαριασμών. Ο πίνακας του ισολογισμού πρέπει να περιλαμβάνει :

- Ενσώματες ακινητοποιήσεις
- Άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία
- Συμμετοχές και άλλα χρηματοοικονομικά στοιχεία (εκτός από τα ποσά που εμφανίζονται με τα στοιχεία 4,6,7)
- Επενδύσεις που λογιστικοποιούνται με τη χρήση της μεθόδου της καθαρής θέσης
- Αποθέματα
- Απαιτήσεις από τους πελάτες και λοιπές απαιτήσεις
- Ταμιακά διαθέσιμα και ισοδύναμα προς αυτά
- Υποχρεώσεις σε προμηθευτή και λοιπές υποχρεώσεις
- Φορολογικές υποχρεώσεις
- Προβλέψεις
- Μη τρέχουσες έντοκες υποχρεώσεις
- Δικαιώματα μειοψηφίας
- Κεφάλαιο αποθεματικά

Ο ισολογισμός μιας επιχείρησης συνοψίζει την οικονομική της κατάσταση σε μια δεδομένη χρονική στιγμή, γι’ αυτό και η εικόνα που παρέχει είναι στατική. Ειδικότερα, παρουσιάζονται τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης ομαδοποιημένα (με κριτήριο το χρόνο παραμονής τους σε αυτή) σε πάγια, κυκλοφορούντα και διαθέσιμα και οι πηγές των κεφαλαίων της (ίδια κεφάλαια, μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις). Δηλαδή, ο ισολογισμός δείχνει ποια περιουσιακά στοιχεία έχουν αποκτηθεί και με τι κεφάλαια έχει χρηματοδοτηθεί η απόκτησή τους. Συνήθως συντάσσεται την τελευταία μέρα της κάθε διαχειριστικής

περιόδου (συνήθως έτος, άρα στις 31/12), χωρίς να αποκλείεται η χρήση να τελειώνει στο τέλος άλλου μήνα.

1.6.3 Δ.Λ.Π - Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης

Ομοίως με τα Ε.Λ.Π, η Κατάσταση Αποτελεσμάτων δείχνει τα έσοδα και τα έξοδα μιας εταιρείας ομαδοποιημένα με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορούν να εμφανίζονται ξεχωριστά τα αποτελέσματα (κέρδη ή ζημίες) που προκύπτουν από τις λειτουργικές δραστηριότητες της εταιρείας για μια περίοδο, τα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα για την ίδια περίοδο και τα έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα της ίδιας επίσης περιόδου.

Επιπλέον, ο πίνακας της Καταστάσεως Αποτελεσμάτων πρέπει να περιλαμβάνει, ως ελάχιστο, θέσεις στοιχείων που παρουσιάζουν τα ακόλουθα κονδύλια:

(α) Έσοδα

(ο) Τα αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως

(γ) Χρηματοοικονομικά έξοδα

(δ) Μερίδιο κερδών και ζημιών από συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες που παρακολουθούνται με τη χρήση της μεθόδου της καθαρής θέσεως

(ε) Δαπάνη φόρου

(στ) Κέρδος ή ζημία από συνήθεις δραστηριότητες (ζ) Έκτακτα στοιχεία

(η) Δικαιώματα μειοψηφίας, και

(θ) Καθαρό κέρδος ή ζημία χρήσεως

Επιπρόσθετες θέσεις στοιχείων, επικεφαλίδες και ημιαθροίσματα πρέπει να παρουσιάζονται στον πίνακα της Καταστάσεως Αποτελεσμάτων, όταν απαιτείται από ένα Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο ή όταν τέτοια εμφάνιση είναι αναγκαία για να παρουσιάσει ακριβοδίκαια την οικονομική απόδοση της επιχειρήσεως.

Η επιχείρηση πρέπει να παρουσιάζει, είτε στον πίνακα της Καταστάσεως Αποτελεσμάτων είτε στο σχετικό Προσάρτημα, μια ανάλυση των δαπανών χρησιμοποιώντας μια κατάταξη που βασίζεται είτε στο είδος των δαπανών είτε στη λειτουργία τους μέσα στην επιχείρηση.

Η πρώτη ανάλυση αναφέρεται ως μέθοδος των κατά είδος δαπανών. Οι δαπάνες συγκεντρώνονται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων, σύμφωνα με τη φύση τους (για παράδειγμα αποσβέσεις, αγορές υλών, δαπάνες μεταφοράς, μισθοί και ημερομίσθια,

δαπάνες διαφημίσεως) και δεν ανακατανέμονται μεταξύ των διαφόρων λειτουργιών μέσα στην επιχείρηση. Αυτή η μέθοδος είναι απλή για να εφαρμόζεται σε πολλές μικρότερες επιχειρήσεις, αφού καμία κατανομή των εξόδων εκμεταλλεύσεως μεταξύ των λειτουργικών κατατάξεων δεν είναι αναγκαία. Ένα παράδειγμα κατατάξεως, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο των κατά είδος δαπανών, έχει ως ακολούθως:

Έσοδα εργασιών	X
Άλλα έσοδα εκμεταλλεύσεως	X
Μεταβολές στα αποθέματα ετοίμων προϊόντων και εργασιών υπό εκτέλεση	X
Αναλώσεις πρώτων υλών και υλικών	
Δαπάνες προσωπικού	X
Αποσβέσεις ενσώματων και άυλων στοιχείων	X
Άλλα έξοδα εκμεταλλεύσεως	X
Σύνολο δαπανών εκμεταλλεύσεως	(X)
Κέρδος από την εκμετάλλευση (οργανικό)	X

Η δεύτερη ανάλυση αναφέρεται ως μέθοδος της λειτουργίας των δαπανών ή του "κόστους πωλήσεων" και κατατάσσει τις δαπάνες σύμφωνα με τη λειτουργία τους, ως μέρος του κόστους πωλήσεων, διαθέσεως των διοικητικών λειτουργιών. Αυτή η παρουσίαση συχνά παρέχει πιο χρήσιμη πληροφόρηση στους χρήστες από ότι η κατάταξη των δαπανών κατά είδος, αλλά η κατανομή των δαπανών στις λειτουργίες μπορεί να είναι αυθαίρετη και απαιτεί σημαντικό βαθμό κρίσεως. Ένα παράδειγμα κατατάξεως με τη μέθοδο της λειτουργίας των δαπανών έχει ως ακολούθως:

Έσοδα	X
Κόστος πωλήσεων	(X)
Μικτό κέρδος	X
Άλλα έσοδα εκμεταλλεύσεως	X
Έξοδα διαθέσεως	(X)
Έξοδα διοικήσεως	(X)
Άλλα έξοδα εκμεταλλεύσεως	(X)
Κέρδος εκμεταλλεύσεως	X

1.6.4 Δ.Λ.Π - Κατάσταση Ταμιακών Ροών

Η Κατάσταση Ταμειακών Ροών δείχνει τις ταμιακές ροές (εισροές και εκροές) όπως προκύπτουν από τρεις ξεχωριστές ομάδες δραστηριοτήτων μιας εταιρείας·

Λειτουργικές δραστηριότητες (πληρωμές και εισπράξεις που αφορούν την κύρια δραστηριότητα της εταιρείας – π.χ. εισπράξεις από πελάτες και πληρωμές σε προμηθευτές - πληρωμές στο προσωπικό, πληρωμές για άλλα λειτουργικά έξοδα και φόρους, καθώς και οποιεσδήποτε πληρωμές και εισπράξεις δεν ανήκουν στις επόμενες δύο ομάδες δραστηριοτήτων),

Επενδυτικές δραστηριότητες (πληρωμές και εισπράξεις που αφορούν κυρίως αγορά και πώληση παγίων ή αγορά και πώληση χρεογράφων ή είσπραξη μερισμάτων) και

Χρηματοοικονομικές δραστηριότητες (πληρωμές και εισπράξεις που αφορούν κυρίως δάνεια και τους σχετικούς τόκους καθώς και εισπράξεις από αύξηση κεφαλαίου και πληρωμές μερισμάτων).

Σε επίπεδο Κατάστασης Ταμιακών Ροών δεν γεννάται θέμα σημαντικών διαφοροποιήσεων, αφού αφενός το υπόδειγμα που εφαρμόζεται στην Ελλάδα είναι αυτό της μιας εκ των δύο μεθόδων που επιτρέπονται ατό τα ΔΛΠ και αφετέρου οι ταμιακές μμεταβολές είναι δεδομένες και δεν επηρεάζονται από τις περισσότερες των μμεταβολών που αναφέρθηκαν για τις προηγούμενες δύο οικονομικές καταστάσεις.

Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δεν θα υπάρξουν κάποιες μμεταβολές, όπως π.χ. από τη λογιστικοποίηση των συμβάσεων μμίσθωσης χρηματοδοτικής μορφής, από τυχόν κοστολογικές προσεγγίσεις όπου μπορεί να υπάρξει διαφοροποίηση των κονδυλίων που βαρύνουν τα αποτελέσματα και αυτών που μμεταφέρονται στα αποθέματα.

1.6.5 Δ.Λ.Π - Πίνακας Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων

Μία από τις υποχρεωτικές οικονομικές καταστάσεις κατά τον ελληνικό νόμο είναι ο Πίνακας Διάθεσης Αποτελεσμάτων, ο οποίος δείχνει τους τρεις προορισμούς των κερδών μιας εταιρείας, που είναι:

- *οι Φόροι Εισοδήματος* προς το δημόσιο, δηλαδή φόροι πού υπολογίζονται επί των φορολογητέων κερδών (τα οποία στις περισσότερες περιπτώσεις είναι διαφορετικά από τα λογιστικά αποτελέσματα),
- *τα Διανεμόμενα Αποτελέσματα* δηλαδή τα ποσά διανομής προς τους μετόχους (μερίσματα) και προς το προσωπικό (σπανιότερη περίπτωση). Σύμφωνα με το νόμο 2190120 υπάρχει υποχρέωση περί καταβολής ελάχιστου ποσοστού των κερδών ή του κεφαλαίου ως μέρισμα. Σημειωτέον ότι διανομή μπορεί να γίνει και από κέρδη φορολογημένα προηγούμενων περιόδων που είχαν παραμείνει στην εταιρεία ως αδιανέμητα. Επίσης, σε περίπτωση ζημιών, προφανώς δεν υπάρχει δυνατότητα διανομής (εξαιρουμένης της περίπτωσης διανομής κερδών προηγούμενης χρήσης) και υπάρχουν και ορισμένες άλλες δεσμεύσεις όπως π.χ. σε περίπτωση ύπαρξης αναπόσβεστων εξόδων πολυετούς απόσβεσης,
- *και τα Αδιανέμητα Κέρδη*, τμήμα των οποίων είναι υποχρεωτικό, αφού σύμφωνα με τον εμπορικό νόμο υπάρχει υποχρέωση δημιουργίας αποθεματικού ως ελάχιστου ποσοστού του κεφαλαίου. Επιπλέον, πολλές εταιρείες εκμεταλλεύονται τα κατά καιρούς ισχύοντα 'φορολογικά' κίνητρα για δημιουργία αφορολόγητων αποθεματικών.

Ο Πίνακας Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων που απαιτείται από τα Δ.Λ.Π., δείχνει τα κονδύλια και τις αντίστοιχες πράξεις που είχαν ως συνέπεια την τροποποίηση των κονδυλίων των ιδίων κεφαλαίων στον ισολογισμό από την αρχή της περιόδου (δηλαδή τη λήξη της προηγούμενης περιόδου) μέχρι τη λήξη της περιόδου, αφού ληφθούν υπόψη και τα θέματα της διανομής των αποτελεσμάτων της τρέχουσας - κλειόμενης περιόδου.

Ως μια ουσιαστικά ενδιάμεση οικονομική κατάσταση, ο Πίνακας Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων ενσωματώνει τις διαφοροποιήσεις που αναμένονται λόγω ΔΛΠ να παρατηρηθούν τόσο σε επίπεδο ισολογισμού όσο και σε επίπεδο αποτελεσμάτων. Όσες μάλιστα διαφοροποιήσεις αναφέρονται σε προηγούμενες χρήσεις θα ενσωματώνονται στη γραμμή των ιδίων κεφαλαίων ενάρξεως και όσες αναφέρονται στην κλειόμενη χρήση θα παρουσιάζονται σε άλλη, ιδιαίτερη γραμμή. Όλες όμως σωρευτικά οι διαφοροποιήσεις, θα ενσωματώνονται αθροιστικά στη γραμμή των ιδίων κεφαλαίων λήξεως.

1.6.6 Δ.Λ.Π. - Σημειώσεις

Οι Σημειώσεις αποτελούν μια πολυσέλιδη έκθεση, σε μορφή κειμένου, εμπεριέχοντας και ορισμένους πίνακες και παρέχουν πληροφορίες για τις ακολουθούμενες λογιστικές αρχές, αναλύουν διάφορα κονδύλια των άλλων οικονομικών καταστάσεων (ισολογισμού, κατάστασης αποτελεσμάτων, κατάστασης ταμειακών ροών) και επίσης παρέχουν πρόσθετες σημαντικές πληροφορίες.

Το προσάρτημα του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσεως είναι απαραίτητο συμπλήρωμα των οικονομικών αυτών καταστάσεων, με το οποίο δίνονται διάφορες πρόσθετες ή επεξηγηματικές πληροφορίες. Οι πληροφορίες αυτές έχουν σκοπό να διευκολύνουν όλους τους παράγοντες, προς τους οποίους απευθύνονται οι οικονομικές καταστάσεις, στο να κατανοούν το περιεχόμενό τους και να προσδιορίζουν την αληθινή οικονομική κατάσταση και τα ακριβή αποτελέσματα (κέρδη ή ζημίες) των οικονομικών μονάδων.

Καταρτίζεται υποχρεωτικά μόνο από τις οικονομικές εκείνες μονάδες για τις οποίες η νομοθεσία που ισχύει κάθε φορά προβλέπει αντίστοιχη υποχρέωση. Ειδικές διατάξεις της νομοθεσίας καθορίζουν τους κλάδους της οικονομίας για τους οποίους οι αντίστοιχες οικονομικές μονάδες περιλαμβάνουν υποχρεωτικά στο προσάρτημα πρόσθετες ειδικές πληροφορίες (π.χ. για τις Τράπεζες, τις ασφαλιστικές εταιρίες ή τις εταιρίες χαρτοφυλακίου). Το προσάρτημα του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσεως περιέρχεται σε γνώση των τρίτων - δημοσιεύεται ή υποβάλλεται στις αρμόδιες υπηρεσίες του Κράτους - σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται από τη νομοθεσία που ισχύει κάθε φορά.

Οι σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων μιας επιχειρήσεως πρέπει:

(α) να παρουσιάζουν πληροφορίες για τους τρόπους καταρτίσεως των οικονομικών καταστάσεων και για τις συγκεκριμένες λογιστικές μεθόδους που επιλέγησαν και εφαρμόστηκαν για σημαντικές συναλλαγές και γεγονότα,

(β) να γνωστοποιούν τις πληροφορίες που απαιτούνται από τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, οι οποίες δεν παρουσιάζονται αλλού στις οικονομικές καταστάσεις, και

(γ) να παρέχουν πρόσθετες πληροφορίες, οι οποίες δεν παρουσιάζονται στον πίνακα των οικονομικών καταστάσεων, αλλά που είναι αναγκαίες για μια ακριβοδίκαιη παρουσίαση.

Οι σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων πρέπει να παρουσιάζονται με συστηματικό τρόπο. Κάθε στοιχείο στον πίνακα του Ισολογισμού, της Καταστάσεως Αποτελεσμάτων και της Καταστάσεως Ταμιακών Ροών πρέπει να παραπέμπει σε τυχόν σχετική πληροφορία των σημειώσεων

Περιλαμβάνει επεξηγήσεις ή πιο λεπτομερείς αναλύσεις των κονδυλίων που εμφανίζονται στον πίνακα του Ισολογισμού, της Καταστάσεως Αποτελεσμάτων, της Καταστάσεως Ταμιακών Ροών και της Καταστάσεως Μεταβολών των ιδίων κεφαλαίων, καθώς και πρόσθετες πληροφορίες, όπως Π.χ. για ενδεχόμενες υποχρεώσεις και δεσμεύσεις. Περιλαμβάνει επίσης πληροφορίες που απαιτούνται και προτρέπεται να γνωστοποιούνται από τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, καθώς και άλλες γνωστοποιήσεις αναγκαίες για να επιτευχθεί μία ακριβοδίκαιη παρουσίαση.

Σε μερικές περιπτώσεις μπορεί να είναι αναγκαίο ή επιθυμητό να διαφοροποιείται η διάταξη συγκεκριμένων στοιχείων μέσα στο προσάρτημα. Για παράδειγμα, πληροφορίες για τα επιτόκια και για αναπροσαρμογές σε εύλογες αξίες μπορεί να συνδυάζονται με πληροφορίες για τις ημερομηνίες λήξεως των χρηματοπιστωτικών μέσων, μολονότι οι πρώτες αφορούν γνωστοποιήσεις της καταστάσεως αποτελεσμάτων και οι τελευταίες σχετίζονται με τον Ισολογισμό. Παρόλα αυτά, διατηρείται, όσο είναι πρακτικά δυνατόν, μία συστηματική δομή του προσαρτήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2
Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΩΣ ΜΕΣΟ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

2.1 Εισαγωγικές Παρατηρήσεις και Λειτουργία του Ελέγχου

Πλέον μια από τις βασικές λειτουργίες της διοίκησης στον προγραμματισμό, την οργάνωση, τη στελέχωση, είναι και ο έλεγχος. Έλεγχος γενικά είναι η διαδικασία μέτρησης της αποτελεσματικότητας ενός οργανισμού και η σύγκριση των επιτεύξεων με τους στόχους που έχει θέσει το management της επιχείρηση ή με το προβλεπόμενα και αναμενόμενα αποτελέσματα του οργανισμού.

Το αντικείμενο ενός ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων είναι η έκφραση γνώμης του ελεγκτή για το αν οι οικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί, από όλα τα ουσιώδη θέματα, με βάση ένα πλαίσιο αναφοράς για την κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων. Παρά το γεγονός ότι η γνώμη του ελεγκτή ενισχύει την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων, ο χρήστης τους δεν πρέπει να υποθέσει ότι η ελεγκτική γνώμη είναι μια επιβεβαίωση και της μελλοντικής βιωσιμότητας της εταιρείας, ή της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας με τις οποίες έχουν αντιμετωπισθεί οι υποθέσεις της εταιρείας από την διοίκησή της.

2.2 Εννοιολογικό Περιεχόμενο Της Λειτουργίας Του Ελέγχου και Διακρίσεις

Αντικείμενο του ελέγχου είναι επίσης η διαχείριση ξένης περιουσίας, όπως π.χ. μιας ανώνυμης βιομηχανικής επιχείρησης ή ευρύτερα ο έλεγχος της εύρυθμης λειτουργίας του συστήματος επιχείρησης και των υποσυστημάτων της (λειτουργιών και δραστηριοτήτων).

Στόχος του ελέγχου είναι η διαπίστωση της προόδου που πραγματοποιήθηκε καθώς και οι διορθωτικές αλλαγές που απαιτούνται για την εστίαση της επιχείρησης

στους προκαθορισμένους σκοπούς. Κατά τη διάρκεια του ελέγχου, τα στελέχη εκτιμούν την επίδοση τόσο μεμονωμένων ατόμων, όσο και των διαφορετικών ομάδων μέσα στην επιχείρηση, εξετάζουν τους δείκτες αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας και επιπλέον ερευνούν για προβλήματα σχετικά με επικοινωνία, την κατανομή πόρων και τις ενδοπροσωπικές σχέσεις μεταξύ των εργαζομένων.

Ανάλογα λοιπόν με το ποιος διενεργεί τον έλεγχο και τη σχέση εργασίας αυτού με τον ελεγχόμενο φορέα, οι έλεγχοι διακρίνονται σε εσωτερικούς, εξωτερικούς και μικτούς.

- Εσωτερικοί. είναι αυτοί που οργανώνονται από τον ίδιο φορέα και διενεργούνται από ειδικά εκπαιδευμένα στελέχη του, τους εσωτερικούς ελεγκτές, οι οποίοι είναι υπάλληλοι της επιχείρησης.

- Εξωτερικοί. είναι οι έλεγχοι που διενεργούνται από εξωτερικούς ελεγκτές, οι οποίοι δεν έχουν καμιά σχέση εξαρτημένης εργασίας ή κάποια υπαλληλική ιδιότητα με την οικονομική μονάδα, την οποία καλούνται να ελέγξουν μετά από πρόσκληση των μετόχων αυτής.

Εκτός από την παραπάνω διάκριση, οι έλεγχοι διακρίνονται και ανάλογα με την έκταση τους σε ειδικούς και γενικούς. Ανάλογα με το σκοπό τους διακρίνονται σε προληπτικούς και κατασταλτικούς. Τέλος, ανάλογα με τη διάρκεια τους, διακρίνονται σε μόνιμους, τακτικούς και έκτακτους.

2.3 Εσωτερικός Έλεγχος: Ιστορική Αναδρομή, Ορισμός και Νομικό Πλαίσιο

2.3.1 Ιστορική αναδρομή

Παρ’ όλο που η ανάγκη για έλεγχο εκδηλώθηκε εδώ και πάρα πολλά χρόνια, η ανάπτυξή του έγινε τα τελευταία χρόνια. Τα πρώτα δείγματα ελέγχου εμφανίστηκαν στους προϊστορικούς χρόνους με την ανάγκη της απεικόνισης των υποχρεώσεων και των απαιτήσεων που δημιουργούσε η ανταλλαγή των αγαθών καθώς και η αξιοπιστία των στοιχείων στις συναλλαγές αυτές.

Οι οικονομικές κρίσεις των ετών 1825 και 1836, η ανάπτυξη της βιοτεχνίας και η ενίσχυση της βιομηχανίας συντέλεσαν στη διάδοση των λογιστικών ελέγχων στη

Μ.Βρετανία και στη συστηματοποίηση τους. Έτσι η πατρίδα της σύγχρονης Ελεγκτικής θεωρείται η Αγγλία.

Παρακολουθώντας μάλιστα την εξέλιξη του εσωτερικού ελέγχου, βλέπει κανείς ότι πριν το 1941 (οπότε και εγκαθιδρύθηκε το Ινστιτούτο των Εσωτερικών Ελεγκτών) επρόκειτο κυρίως για μια λειτουργία γραφείου, καθώς το μεγαλύτερο μέρος της τήρησης αρχείων γινόταν χειρωνακτικά και οι εσωτερικοί ελεγκτές χρειάζονταν μόνο για να ελέγχουν τα λογιστικά δεδομένα μετά την ολοκλήρωσή τους, για την εύρεση λαθών. Μάλιστα, οι σιδηροδρομικές εταιρίες λέγεται ότι αποτέλεσαν τους πρώτους σύγχρονους εργοδότες των εσωτερικών ελεγκτών.

Το καθήκον των τελευταίων ήταν να επισκέπτονται τους πράκτορες των εισιτηρίων των σιδηροδρόμων και να επιβεβαιώνουν ότι όλες οι εισπράξεις είχαν απεικονισθεί λογιστικά. Η παλαιά ιδέα του εσωτερικού ελεγκτή συνδέεται με την έννοια της ασφάλειας και της «αστυνόμευσης». Πρωταρχικός στόχος ήταν η αποκάλυψη της απάτης (Pickett, 2003).

Ο Εσωτερικός Έλεγχος με τη σημασία που έχει σήμερα, δεν έχει καμία σχέση με αυτή που είχε πριν 20 χρόνια. Οι μεταβολές στην τεχνολογία και το εποπτικό πλαίσιο, οδήγησαν τις διοικήσεις σε εγρήγορση για τη διαχείριση των κινδύνων που αντιμετωπίζουν. Αποτέλεσμα αυτού είναι η αποκέντρωση των δραστηριοτήτων, με τη δημιουργία μονάδων, όπως Risk Management, Compliance & Controllers και την αποκοπή δραστηριοτήτων από τον Εσωτερικό Έλεγχο, ο οποίος παλαιότερα, έστω και με χρονική υστέρηση παρείχε πληροφορίες για μεγαλύτερες οντότητες.

Τώρα πια, δεν επαναπαύεται ο Εσωτερικός Ελεγκτής, αλλά ελέγχει όλες τις επί μέρους μονάδες. Το γεγονός από την άλλη πλευρά ότι ο εσωτερικός έλεγχος εξαπλώνεται σε όλες τις επιμέρους μονάδες ενός οργανισμού, έχει ως απότοκο την αναγκαιότητα αναβάθμισης και περαιτέρω εξειδίκευσής του (Πάσχας, 2006).

2.3.2 Ορισμός Εσωτερικού Ελέγχου

Με τον όρο **«Εσωτερικός Έλεγχος»** εννοούμε ένα ανεξάρτητο και ξεχωριστό τμήμα που υπάγεται στη διοίκηση και λογοδοτεί σε αυτή και τη γενική συνέλευση των μετόχων. Ασχολείται με τον συνεχή έλεγχο και την αξιολόγηση όλων των συστημάτων οργάνωσης και της λειτουργίας της μονάδας. Επίσης έχει συμβουλευτικό ρόλο προς τη

διοίκηση, προκειμένου να επιτευχθούν οι αντικειμενικοί στόχοι του φορέα – επιχείρησης, με το ελάχιστο κόστος. Να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες του οργανισμού με σκοπό την αποτελεσματική διαχείριση των επιχειρηματικών κινδύνων.

Οι Sherer και Kent επίσης πιστεύουν ότι ο εσωτερικός έλεγχος είναι ένας μηχανισμός ανατροφοδότησης με αποτέλεσμα η διοίκηση να έχει τη δυνατότητα να διορθώσει τυχόν αδυναμίες στις διαδικασίες χωρίς να έχουν σημαντική επίπτωση στο συνολικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου και την οικονομική κατάσταση του οργανισμού

Στην οικονομική των επιχειρήσεων, ο όρος "Εσωτερικός Έλεγχος" χρησιμοποιείται για να αποδώσει δύο βασικές έννοιες, θέτοντας παράλληλα τα όρια και τις αρμοδιότητες αυτών, ως σύστημα εσωτερικού ελέγχου και ως Εσωτερικός Έλεγχος.

α. Σύστημα εσωτερικού ελέγχου (Internal Control). Αναφέρεται σ' ένα οργανωμένο πλέγμα λειτουργιών και διαδικασιών, σ' ένα ολοκληρωμένο σύστημα ελέγχων που καθιερώνει η διοίκηση και αποσκοπεί στην αποτελεσματική λειτουργία για την εξάλειψη των αρνητικών επιπτώσεων του οργανισμού. Τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου είναι μια σημαντική εργασία και προηγούνται των ελέγχων, ενώ παράλληλα αποτελούν τον κύριο άξονα αποτελεσματικής εργασίας των εσωτερικών ελεγκτών. Βασική προϋπόθεση για την κατάρτισή τους όμως, είναι η ύπαρξη καταγεγραμμένων διαδικασιών στην επιχείρηση, διότι κάθε πρόγραμμα ελέγχου ακολουθεί βήμα προς βήμα τη ροή των εργασιών με λογική σειρά, ενώ μετά το πέρας των ελέγχων, αναθεωρούνται και βελτιώνονται από τους ελεγκτές με την εισαγωγή νέων δεδομένων που προκύπτουν, κωδικοποιούνται και τέλος αν καταρτίζονται για πρώτη φορά, αρχειοθετούνται (Παπαστάθης, 2003)

β. Εσωτερικός έλεγχος (Internal Auditing). Ο όρος Εσωτερικός έλεγχος αποσκοπεί στην αξιολόγηση της επάρκειας λειτουργίας του συστήματος εσωτερικών ελέγχων, και στο να προτείνει βελτιώσεις, όπου διαπιστώνονται αδυναμίες.

Οι βασικοί στόχοι του εσωτερικού ελέγχου είναι:

α. Να διαπιστωθεί αν λειτουργούν τα επιμέρους τμήματα της μονάδας, κύριως του λογιστηρίου, σύμφωνα με την καθορισμένη πολιτική της διοίκησης.

β. Να διαπιστωθεί η αποτελεσματικότητα της εσωτερικής οργάνωσης .

γ. Να γίνει εκτίμηση της αποτελεσματικότητας και της επάρκειας των συστημάτων οργάνωσης και διοίκησης της μονάδας.

δ. Να διαπιστωθούν τυχόν απάτες, ατασθαλίες, λάθη και αδυναμίες στην οργάνωση και την λειτουργία των φυσικών και ανθρώπινων συστημάτων.

ε. Τέλος να γίνει αναφορά των διαπιστώσεων του ελέγχου στην διοίκηση της μονάδας και η εισήγηση μέτρων διόρθωσης ή βελτίωσης.

Αντικειμενικός σκοπός του Εσωτερικού Ελέγχου (Internal Audit) είναι η παροχή υψηλού επιπέδου υπηρεσιών προς τη διοίκηση, μέσω επιστημονικών προσεγγίσεων και αναλύσεων με σκοπό την αξιολόγηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου (Σ.Ε.Ε.), προκειμένου η διοίκηση, να διαχειρισθεί τους επιχειρηματικούς κινδύνους κατά άριστο τρόπο, που είναι και το κύριο μέλημά της. Ο Εσωτερικός Έλεγχος αποσκοπεί στην εφαρμογή των αρχών της Εταιρικής Διακυβέρνησης για τη θωράκιση των συμφερόντων της επιχείρησης, των μετόχων και τη διαφύλαξη των εργαζομένων.

Στα πλαίσια του σκοπού αυτού ο Εσωτερικός Έλεγχος, εξετάζει και αξιολογεί:

α. Το Σύστημα του Εσωτερικού Ελέγχου, καθαυτού ως σύστημα και τα επιμέρους υποσυστήματα του.

β. Την αξιολόγηση της κάθε μορφής επιχειρηματικού κινδύνου και την αποτελεσματική διαχείρισή του.

γ. Την ύπαρξη οργάνωσης, επάρκειας και αποτελεσματικότητας των εσωτερικών διαδικασιών.

δ. Την τήρηση πολιτικής προσωπικού και εκπαίδευσής του.

ε. Το βαθμό συμμόρφωσης των εργαζομένων με τις αποφάσεις της διοίκησης και τους κανόνες λειτουργίας.

στ. Τη σύγκριση του κόστους λειτουργίας των επί μέρους τμημάτων σε σχέση με το όφελος τους.

ζ. Την ακρίβεια, την ειλικρίνεια και την εξασφάλιση της πληρότητας και της αξιοπιστίας των οικονομικών καταστάσεων.

η. Την αξιολόγηση της επικοινωνίας και της συνεργασίας των εργαζομένων τόσο σε επίπεδο τμήματος, όσο και μεταξύ των τμημάτων.

θ. Την αξιοποίηση των μέσων παραγωγής και την αποδοτικότητά τους. Τα μέσα προστασίας για την επαρκή φύλαξη των υπηρεσιακών στοιχείων από κλοπές, απώλειες και παντός είδους φθορές.

Ο Εσωτερικός Έλεγχος (Internal Audit) είναι μια αναγκαία λειτουργία του σύγχρονου management και είναι σημαντικός σύμβουλός σε όλα τα ιεραρχικά

επίπεδα καθώς η επισήμανση των αδυναμιών έχει ως βασικό στόχο τη βελτίωση των συστημάτων λειτουργίας και όχι την επιβολή ποινών.

Επίσης, μέσω της διερεύνησης, ο εσωτερικός έλεγχος αποσκοπεί να διαβεβαιώνει στα στελέχη και στα τμήματα γενικότερα που εποπτεύουν, ότι αυτό που κάνουν είναι σύμφωνα με τις αποφάσεις και τις εντολές της διοίκησης, πράγμα που τους απαλλάσσει πολλές φορές από τις ευθύνες.

Τέλος αυτό που πρέπει να τονιστεί είναι ότι καμία λειτουργία δεν μπορεί να αποτελέσει εξαίρεση ελέγχου, εκτός και αν δεν παρουσιάζει ελεγκτικό ενδιαφέρον. Ο Εσωτερικός Έλεγχος δεν υποκαθιστά τους επιτελείς ή τα γραφεία της οργάνωσης για να συντάσσει κανονισμούς και διαδικασίες, αλλά χρησιμοποιείται για να βοηθά αυτά τα όργανα να υιοθετούν τους κανόνες λειτουργίας.

2.3.3 Νομικό πλαίσιο

Στην Ελλάδα, ο νόμος **5076/1931** είχε ως στόχο την ίδρυση οργανωμένου σώματος Ελεγκτών, οι εξαγγελίες του οποίου υλοποιήθηκαν το 1955 με το Ν.Δ. **3329/1955**, οπότε και ιδρύθηκε το «Σώμα Ορκωτών Λογιστών» (ΣΟΛ).

Σε επίπεδο επαγγελματικής οργάνωσης, στην Ελλάδα με την απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών **1477/7.6.85**., ιδρύθηκε και λειτουργεί το «Ελληνικό Ινστιτούτο Ελεγκτών», το οποίο αποτελεί συλλογικό επαγγελματικό όργανο των Εσωτερικών Ελεγκτών. Το Ινστιτούτο αποτελείται από επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο και έχει ως μέλη του, εσωτερικούς ελεγκτές πτυχιούχους ανωτάτων σχολών, διακεκριμένους για τις γνώσεις, το ήθος και την τιμιότητα τους (Παπαστάθης, 2003).

Στη χώρα μας τα καθ’ ύλη αρμόδια όργανα της Ελληνικής Κεφαλαιαγοράς (Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς & Διοικητικό Συμβούλιο Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών) απαιτούν από τις επιχειρήσεις που επιθυμούν την εισαγωγή των μετοχών τους στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, να διαθέτουν αποτελεσματικό εσωτερικό έλεγχο. Πιο συγκεκριμένα η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς με τις αποφάσεις (Απόφαση **5/204/14.11.2000** ΦΕΚ **1487/Β/16.12.2000**, ΦΕΚ **110Α/17.5.2002**) υποχρέωσε τις εισηγμένες στο ΧΑΑ εταιρίες να έχουν ξεχωριστό τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου (Παπαστάθης, 2003).

Επίσης υπάρχει ο νόμος 3429/2005 - ΦΕΚ 314/Α/ 27.12.2005 που αναφέρεται στις δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς (Δ.Ε.Κ.Ο.). Πιο συγκεκριμένα το άρθρο 4 αναφέρει: Κάθε δημόσια επιχείρηση οργανώνει υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου. Η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α) παρακολουθεί την εφαρμογή και τη συνεχή τήρηση του εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας και του καταστατικού της δημόσιας επιχείρησης, καθώς και της εν γένει νομοθεσίας που αφορά την επιχείρηση,

β) παρακολουθεί και αναφέρει στο διοικητικό συμβούλιο της δημόσιας επιχείρησης και στη γενική συνέλευση των μετόχων περιπτώσεις σύγκρουσης των ιδιωτικών συμφερόντων των μελών του διοικητικού συμβουλίου με τα συμφέροντα της επιχείρησης ή παράβασης των διατάξεων του νόμου αυτού από μέλη του διοικητικού συμβουλίου, συμπεριλαμβανομένου του προέδρου και του διευθύνοντος συμβούλου,

γ) ενημερώνει εγγράφως μία φορά τουλάχιστον κάθε τρίμηνο το διοικητικό συμβούλιο καθώς και τη γενική συνέλευση των μετόχων για τους ελέγχους που διενεργεί,

δ) είναι υπεύθυνη για την παροχή και την ακρίβεια οποιασδήποτε πληροφορίας ζητηθεί από την Ειδική Γραμματεία Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών, που συνιστάται με το άρθρο 11 του νόμου αυτού και δι-ευκολύνει με κάθε πρόσφορο μέσο το έργο παρακολούθησης, ελέγχου και εποπτείας που αυτή εκτελεί.

Στην υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου απασχολείται τουλάχιστον ένας εσωτερικός ελεγκτής, που ορίζεται από τη γενική συνέλευση των μετόχων. Οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι ανεξάρτητοι, δεν υπάγονται ιεραρχικά σε καμία υπηρεσιακή μονάδα της δημόσιας επιχείρησης, παρέχουν υπηρεσίες με έμμισθη εντολή και δεν αποκτούν ιδιότητα υπαλλήλου ή σχέση εξαρτημένης εργασίας.

Με την ΠΔ/ΤΕ 2577/9.3.2006 προσαρμόστηκαν στις τρέχουσες συνθήκες οι αρχές λειτουργίας και τα κριτήρια αξιολόγησης της οργάνωσης και των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου (ΣΕΕ) των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων, τόσο σε επίπεδο ιδρύματος όσο και σε επίπεδο ομίλου. Στη συνέχεια, παρουσιάζεται αναλυτικά ο κατάλογος των εγγράφων που αποτελούν το θεσμικό πλαίσιο αυτής της ενότητας. Οι βασικότερες προσαρμογές που πραγματοποιούνται αφορούν κυρίως τα εξής:

- Θεσπίζεται η υποχρέωση σύστασης ανεξάρτητης υπηρεσιακής Μονάδας Διαχείρισης Κινδύνων σε όλα τα πιστωτικά ιδρύματα προκειμένου να

παρακολουθούνται αποτελεσματικά όλες οι μορφές κινδύνων, περιλαμβανομένου του λειτουργικού. Επιπλέον, ανάλογα με το μέγεθος και την πολυπλοκότητα των δραστηριοτήτων του κάθε πιστωτικού ιδρύματος, θεσπίζεται και υποχρέωση σύσταση Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων.

- Θεσπίζεται η υποχρέωση σύστασης λειτουργίας κανονιστικής συμμόρφωσης, η οποία θα καλύπτει θέματα συμμόρφωσης του πιστωτικού ιδρύματος προς το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, με ιδιαίτερη αναφορά στα θέματα της πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

- Προβλέπεται η υποχρέωση του Διοικητικού Συμβουλίου να διαθέτει, συλλογικά, επαρκείς γνώσεις και εμπειρία για τις κύριες δραστηριότητες του πιστωτικού ιδρύματος, ώστε να έχει τη δυνατότητα άσκησης εποπτείας επί του συνόλου των λειτουργιών του πιστωτικού ιδρύματος.

- Ενισχύεται η σημασία της διασφάλισης της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχονται στους πελάτες, καθώς και της διαφάνειας των συναλλαγών, ως αναπόσπαστο μέρος της διαχείρισης του λειτουργικού κινδύνου.

- Καθορίζονται οι βασικές αρχές που θα ισχύουν στην περίπτωση εκχώρησης δραστηριοτήτων σε τρίτους, περιλαμβανομένων των εργασιών είσπραξης οφειλών και διαχείρισης καρτών.

2.4 Είδη Εσωτερικού Ελέγχου

2.4.1 Γενικές παρατηρήσεις

Οι Εσωτερικοί Έλεγχοι διακρίνονται σε οικονομικούς, διοικητικούς, λειτουργικούς και ελέγχους παραγωγής, υπό την ευρεία έννοια και με την προϋπόθεση ότι όλες οι λειτουργίες, εντάσσονται ανάλογα, κάτω από τη ομπρέλα των τεσσάρων αυτών διακρίσεων και καμία δεν μπορεί να αποτελέσει εξαίρεση ελεγκτικής διερεύνησης.

2.4.2 Έλεγχοι παραγωγής

Οι έλεγχοι παραγωγής (Production Audits) στοχεύουν στο κατά πόσο τηρούνται οι διαδικασίες σε όλο το εύρος της παραγωγικής διαδικασίας, το κατά πόσο οι παραγόμενες ποσότητες είναι σύμφωνα με το εγκεκριμένο από τη διοίκηση πρόγραμμα, σε ετήσια βάση και ανά περιόδους, το κατά πόσο γίνεται σωστή διαχείριση και χρήση του μηχανολογικού εξοπλισμού, αν τα τμήματα είναι σωστά και κατάλληλα στελεχωμένα, αν τα στελέχη είναι κατάλληλα εκπαιδευμένα, αν γίνεται σωστά ο εφοδιασμός της παραγωγής από υλικά, αν αυτά διαχειρίζονται σωστά αποφεύγοντας τις υψηλές φύρες πέραν των φυσιολογικών ορίων, καθώς επίσης το κατά πόσο τα προϊόντα είναι σύμφωνα με τις προδιαγραφές του ποιοτικού ελέγχου (I.S.O.). Επίσης, αν η συσκευασία των προϊόντων είναι σύμφωνα με τις προδιαγραφές, αν τηρούνται οι διαδικασίες παράδοσης - παραλαβής των ετοίμων προϊόντων από την παραγωγή στην αποθήκη και γενικότερα αν τηρούνται οι διαδικασίες που αφορούν την παραγωγική διαδικασία και τα μέσα που λαμβάνουν χώρα σε όλες τις παραγωγικές φάσεις.

2.4.3 Οικονομικοί έλεγχοι

Οι οικονομικοί έλεγχοι (Financial Audits), στοχεύουν στην επαλήθευση της ακρίβειας, της ειλικρίνειας και της αξιοπιστίας των οικονομικών καταστάσεων και στοιχείων, στην εξασφάλιση της σωστής απεικόνισης των συναλλαγών, την εξακρίβωση της νομιμότητας, της αποδοτικότητας των οικονομικών πόρων, της σωστής διαχείρισης αυτών, μέσω διαδικασιών για συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

Οι έλεγχοι αυτοί διενεργούνται με κάθε λεπτομέρεια επί των οικονομικών στοιχείων, των επιμέρους δοσοληψιών-συναλλαγών και επί κάθε είδους οικονομικού φαινόμενου, παρέχοντας τις ανάλογες πληροφορίες στην εκάστοτε διοίκηση για τη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων. Αφού γίνεται αναφορά στους οικονομικούς ελέγχους θα πρέπει να τονισθεί ιδιαιτέρως πως οι εσωτερικοί ελεγκτές δεν συντάσσουν ισολογισμούς, αντικείμενο που αφορά τον προϊστάμενο του λογιστηρίου.

2.4.4 Διοικητικοί έλεγχοι

Οι διοικητικοί έλεγχοι (Management Audits) κινούνται σε ένα ευρύτερο πεδίο δράσης, σε αντίθεση από τους οικονομικούς και λειτουργικούς ελέγχους, έχουν ευρύτερους αντικειμενικούς στόχους, οι οποίοι συνίστανται στο να εξετάζουν και να αξιολογούν, βάσει αντικειμενικών και επιστημονικών μεθόδων, την συνολική διοικητική αποτελεσματικότητα της επιχείρησης-φορέα, καθώς και τις επιμέρους διοικητικές λειτουργίες αυτής, σύμφωνα με τις τεχνικές-μεθόδους και τους αποδεχτούς κανόνες της διοικητικής επιστήμης.

Οι διοικητικοί Εσωτερικοί Έλεγχοι εξετάζουν το βαθμό διοικητικής αποτελεσματικότητας, οργάνωσης, συνεργασίας και επικοινωνίας όλων των διοικητικών ιεραρχικών επιπέδων του οργανισμού, καθώς επίσης τις ιδιαιτερότητες και τις αδυναμίες του τρόπου λειτουργίας τους. Στοχεύουν στην αξιολόγηση του συστήματος διοικητικού Εσωτερικού Ελέγχου, στην επισήμανση αδυναμιών και αιτιών που τις προκαλούν, καθώς και στις συνέπειες των αδυναμιών αυτών.

Διερευνούν, εξετάζουν και αξιολογούν την αποτελεσματικότητα του σχεδιασμού και τη στρατηγική του φορέα ως προς το βαθμό υλοποίησης και την επίτευξη των τεθέντων στόχων. Ο διοικητικοί έλεγχοι εξετάζουν το κατά πόσο διαχειρίζονται κατά τον άριστο τρόπο τα διαθέσιμα μέσα και πόροι. Εξετάζουν τους λόγους και τα αίτια αποχώρησης του εξειδικευμένου προσωπικού και τις επιπτώσεις των "αποχωρήσεων αυτών.

Επίσης, εξετάζουν τη συμμόρφωση των εργαζομένων προς τις εξουσιοδοτήσεις, τα σχέδια δράσης τις αποφάσεις της διοίκησης και γενικότερα την πολιτική διοίκησης της εταιρείας.

Αποβλέπουν στη διερεύνηση του κατά πόσο το ανθρώπινο δυναμικό αξιολογείται και αξιοποιείται κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο, αν είναι προσηλωμένο και εγκλιματισμένο στο περιβάλλον που εργάζεται, αν είναι ενήμερο για τους στόχους της επιχείρησης και αν συμμετέχει ενεργά στην υλοποίηση αυτών. Επίσης, αν υπάρχει πολιτική κουλτούρας μέσα στο φορέα. Αν οι σχέσεις των εργαζομένων με τον φορέα, είναι σε καλό επίπεδο συνεργασίας και αν επιλύονται άμεσα τα προβλήματα τους και δεν αποβαίνουν σε βάρος και των δύο μερών.

Γενικότερα, οι διοικητικοί έλεγχοι αξιολογούν την υπάρχουσα πολιτική διοίκησης προσωπικού, το κατά πόσο τα συστήματα διοίκησης λειτουργούν αποδοτικά, προκειμένου να συμβάλουν αποτελεσματικά στην επίτευξη συγκεκριμένων στόχων με το ελάχιστο δυνατό κόστος και με το μεγαλύτερο όφελος. Σε γενικές γραμμές, οι διοικητικοί έλεγχοι καλύπτουν λειτουργίες που αφορούν άμεσα το λειτουργικό, διοικητικό σκέλος όλων των ιεραρχικών επιπέδων δίνοντας δυνατότητα στη διοίκηση να έχει γνώση της γενικότερης διοικητικής λειτουργίας της επιχείρησης.

2.4.5 Λειτουργικοί έλεγχοι

Αντικειμενικός σκοπός των λειτουργικών ελέγχων (Operational Audits) είναι η διερεύνηση λειτουργίας των διαδικασιών, η αξιολόγηση και εκτίμηση της δομής του υπάρχοντος συστήματος και η πρόταση ανάπτυξης νέων συστημάτων και βελτίωσης υπαρχόντων σε περιοχές που έχουν απαξιωθεί. Εάν λειτουργεί το οργανόγραμμα, εφαρμόζονται οι νόμοι, οι αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου, οι νόμοι της πολιτείας, ελέγχεται εάν οι συναλλαγές γίνονται σύμφωνα με τις θεσπισμένες εξουσιοδοτήσεις και αν τα επιμέρους τμήματα λειτουργούν αρμονικά και αποδοτικά μεταξύ τους.

Οι λειτουργικοί έλεγχοι αποβλέπουν στην προαγωγή και την προώθηση της αποτελεσματικής λειτουργίας της επιχείρησης. Αναφέρονται στις επιμέρους λειτουργίες των διαδικασιών και στον τρόπο λειτουργίας του συστήματος διοίκησης. Οι έλεγχοι αυτοί στοχεύουν να διαπιστώσουν κατά πόσο οι διαδικασίες λειτουργούν αποτελεσματικά κατά την υλοποίηση των αποφάσεων. Τέλος, αποβλέπουν στο να διαπιστώσουν εάν ένα τμήμα λειτουργεί σωστά με την υπάρχουσα οργανωτική δομή, αν επιτυγχάνονται οι στόχοι, προτείνοντας συγχρόνως διορθωτικές παρεμβάσεις όπου συναντώνται αποκλίσεις. Επίσης, αν οι λειτουργίες συμβάλουν στη βελτίωση της ενδοεπιχειρησιακής επικοινωνίας μεταξύ των ιεραρχικών επιπέδων και μεταξύ τμημάτων.

2.5 Οργάνωση του Εσωτερικού Ελέγχου

Η επιτυχία της εισαγωγής οργάνωσης και λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου εξαρτάται από κάποιους παράγοντες και συνθήκες που πρέπει να ικανοποιούνται. Οι παράγοντες αυτοί είναι οι εξής (Α.Παππάς 1990):

1. Η φιλοσοφία των μελών της διοίκησης. Ενισχύει ή αποδυναμώνει το αίσθημα ευθύνης μεταξύ των στελεχών της επιχείρησης και ενθαρρύνει ή αποθαρρύνει την ανάπτυξη πνεύματος συνεργασίας για την καλύτερη εξυπηρέτηση των συμφερόντων της επιχείρησης.

2. Το σύστημα οργάνωσης της επιχείρησης. Ένα ορθολογικό σύστημα οργάνωσης προσφέρει το απαραίτητο λειτουργικό πλαίσιο για το σωστό προγραμματισμό, συντονισμό και έλεγχο των δραστηριοτήτων της επιχείρησης. Οργανωτικά σχήματα που επιτρέπουν το σαφή καταμερισμό εξουσίας, ευθυνών και των καθηκόντων μεταξύ των διαφόρων στελεχών της επιχείρησης ή ενθαρρύνουν τη συνεργασία όλων των τμημάτων, διευκολύνουν τη καθιέρωση και την επιτυχή εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου.

3. Οι μέθοδοι μεταβιβάσεως ευθυνών και εξουσίας. Όσο ευρύτερη είναι η μεταφορά και η ανάθεση αρμοδιοτήτων και καθηκόντων στα διάφορα επίπεδα ιεραρχίας, τόσο πιο αποτελεσματικά λειτουργεί η επιχείρηση.

4. Οι μέθοδοι διοίκησης του προσωπικού. Η στελέχωση των υπηρεσιών των υπηρεσιών της επιχείρησης με πρόσωπα που τα διακρίνει η τιμιότητα, η ειλικρίνεια και η ικανότητα συμβάλλει θετικά στην άρτια οργάνωση και αποτελεσματική εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου. Ισχυρός εσωτερικός έλεγχος υπάρχει εκεί που η διοίκηση έχει αναγνωρίσει τη σπουδαιότητα του ανθρώπινου παράγοντα και έχει δημιουργήσει ένα πνεύμα αλληλοκατανόησης και εμπιστοσύνης ανάμεσα στο προσωπικό της.

5. Το σύστημα διοικητικού εσωτερικού ελέγχου. Η πληρότητα και η εγκυρότητα των παραστατικών που χρησιμοποιεί η επιχείρηση προσδιορίζουν σε μεγάλο βαθμό την αρτιότητα του εσωτερικού ελέγχου.

6. Οι διατάξεις – επιταγές των σχετικών νόμων. Η οργάνωση και η λειτουργία του κατάλληλου εσωτερικού ελέγχου βοηθά στην εξακρίβωση της συμμορφώσεως των επιχειρήσεων στις επιταγές των νόμων.

7. Η σχέση κόστους – οφέλους που πρέπει να διέπει την οργάνωση και λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου. Ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου είναι επιθυμητό όταν το κόστος οργάνωσης και λειτουργίας του δεν υπερβαίνει το όφελος που αναμένεται να προκύψει από την εφαρμογή του. Η υιοθέτηση του κριτηρίου αυτού για την αξιολόγηση της βιωσιμότητας ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου πρέπει να γίνεται με κάθε επιφύλαξη γιατί βασίζεται σε υποκειμενικά στοιχεία και εκτιμήσεις.

8. Η επίπτωση που μπορεί να έχει η υιοθέτηση ορισμένων μέτρων εσωτερικού ελέγχου στην αποδοτικότητα της επιχείρησης

9. Η σχετική και όχι απόλυτη ικανοποίηση των σκοπών του εσωτερικού ελέγχου που έχει ορίσει η διοίκηση της επιχείρησης.

Οι έξι πρώτοι παράγοντες ανήκουν στο περιβάλλον της επιχείρησης που άπτεται του εσωτερικού ελέγχου

2.6 Αρχές Του Εσωτερικού Ελεγκτή

Οι κώδικες επαγγελματικής δεοντολογίας και συμπεριφοράς καθιερώνουν υψηλά πρότυπα εντιμότητας, αντικειμενικότητας, επιμέλειας και αφοσίωσης, με τα οποία πρέπει να συμμορφώνονται οι εσωτερικοί ελεγκτές Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να συμμορφώνονται με τα επαγγελματικά πρότυπα συμπεριφοράς.

Στόχος του Κώδικα Δεοντολογίας είναι να προάγει την ηθική κουλτούρα στο επάγγελμα του Εσωτερικού Ελέγχου. Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές αναμένεται ότι θα εφαρμόζουν και θα υπερασπίζουν τις ακόλουθες αρχές **(Cai Chun 1997)**:

Ανεξαρτησία

Η ανεξαρτησία είναι η ουσία του ελέγχου. Ο εσωτερικός ελεγκτής πρέπει να είναι ανεξάρτητος και από προσωπικές και από επιχειρησιακές δραστηριότητες . Διαφορετικά, οι απόψεις, τα συμπεράσματα και συστάσεις του θα ήταν ύποπτες. Έτσι, η ανεξαρτησία είναι απαραίτητη για την αποτελεσματική λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου.

Αντικειμενικότητα

Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές επιδεικνύουν το υψηλότερο επίπεδο επαγγελματικής αντικειμενικότητας κατά την συγκέντρωση, αξιολόγηση και κοινοποίηση των πληροφοριών για τη δραστηριότητα ή τη διαδικασία που εξετάζεται. Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές προβαίνουν σε μία ισορροπημένη εκτίμηση όλων των σχετικών περιπτώσεων και δεν επηρεάζονται αδικαιολόγητα από τα δικά τους συμφέροντα, ή τα συμφέροντα άλλων, κατά το σχηματισμό των κρίσεών τους.

Εμπιστευτικότητα

Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές σέβονται την αξία και την κυριότητα της πληροφόρησης που λαμβάνουν και δεν κοινοποιούν πληροφορίες χωρίς κατάλληλη εξουσιοδότηση, εκτός εάν υπάρχει νομική ή επαγγελματική υποχρέωση για να γίνει κάτι τέτοιο.

Επάρκεια

Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές χρησιμοποιούν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις εμπειρίες που χρειάζονται για την παροχή των υπηρεσιών του Εσωτερικού Ελέγχου.

2.7 Μειονεκτήματα Εσωτερικού Ελέγχου

Ο προβληματισμός που τίθεται πολλές φορές είναι το κατά πόσο σήμερα ο Εσωτερικός Έλεγχος είναι αποδεκτός στις επιχειρήσεις από τους ελεγχόμενους. Η λέξη "έλεγχος", ως άκουσμα και μόνο, δημιουργεί εκ των πραγμάτων μια φυσιολογική αντίδραση. Ως εκ τούτου ο Εσωτερικός Έλεγχος στην πράξη δημιουργεί αν όχι μία επιθετική στάση από τους ελεγχόμενους, αναμφισβήτητα όμως δημιουργεί μια αμυντική στάση που πολλές φορές δυσκολεύει το έργο των ελεγκτών αφαιρώντας κατά πολύ τη δυνατότητα να συνδράμει αποτελεσματικά στο έργο της διοίκησης καθώς και των ίδιων των ελεγχόμενων.

Δυστυχώς, η σχέση μεταξύ του ελεγκτή και του ελεγχόμενου είναι συχνά ανήσυχη και ενοχλητική. Ο ελεγχόμενος μπορεί να κάνει δύσκολο το έργο του ελεγκτή , με το να εμπλέκεται συνέχεια στην εργασία του. Σε κάθε περίπτωση αλληλεπίδρασης ελεγκτής-ελεγχόμενου η πολιτιστική διάσταση προσθέτει συχνά ακόμα μεγαλύτερα προβλήματα λόγω των πολιτιστικών διαφορών μεταξύ ελεγκτή

και ελεγχόμενου. Παραδείγματος χάριν, ο πρωταρχικός σκοπός ενός ελεγκτή είναι να ελέγξει αν κάποιο σύστημα έχει ή δεν έχει τοποθετηθεί, και εφαρμοσθεί : η επαλήθευση είναι η μονή λύση για να είναι σίγουρος ο ελεγκτής αλλά πολλές φορές θέτει το ερώτημα . "Δεν σας πιστεύω αν δεν το δω με τα μάτια για να σιγουρευτώ ". Σε μερικούς πολιτισμούς αυτή η φράση λαμβάνεται ως κάτι δυσάρεστο και όχι ως αστείο. .Ακόμη, οι άνθρωποι σε άλλες χώρες όπως στη Γερμανία, έχουν έντονη υπερηφάνεια για την εργασία τους και δυσανασχετούν με οποιωνδήποτε κριτικάρει ή κάνει προτάσεις για την αλλαγή.

Τέτοιες συμπεριφορές, εμποδίζουν τη διαδικασία λογιστικού ελέγχου. Επίσης πολλές από τις συγκρούσεις μεταξύ του ελεγκτή και ελεγχόμενου εμφανίζονται κατά τη διάρκεια της αναζήτησης των αντικειμενικών . Παραδείγματος χάριν, ο ελεγκτής ρωτά πληροφορίες και δεν λαμβάνει απάντηση. Ακόμη μερικά από τα προβλήματα είναι οι σκόπιμες προσπάθειες για απόκρυψη στοιχείων λειτουργικά προβλήματα. Οι περισσότερες από αυτές τις δυσκολίες, εντούτοις, οφείλεται στις απλές παρανοήσεις αλλά μερικές από αυτές τις παρανοήσεις μπορεί να προκληθούν από τις πολιτιστικές διαφορές. μια λέξη, μια φράση, μια χειρονομία μπορεί να ερμηνευθεί διαφορετικά από διαφορετικά πολιτιστικά υπόβαθρα. **(Bruce M. Woodworth and Kamal E. Said. 1996)**

Η μη αποδοχή του Εσωτερικού Ελέγχου, σε μεγάλο βαθμό, απορρέει από την έλλειψη διαμόρφωσης πολιτικής και ελεγκτικής κουλτούρας, καθώς και ανάλογης υποστήριξης που παρατηρείται από τους φορείς. Ανάλογο μερίδιο ευθύνης, στην μη αποδοχή του, έχουν και οι ίδιοι οι εσωτερικοί ελεγκτές, καθώς δεν φροντίζουν στην διαμόρφωση κατάλληλου ελεγκτικού κλίματος, όπως και διακριτικού χειρισμού την ελεγκτικών θεμάτων, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

Παρόλο το αρνητικό κλίμα αποδοχής, που παρατηρείται κατά μεγάλο βαθμό, οι τελευταίες αποφάσεις της επιτροπής κεφαλαιαγοράς που υποχρεώνει τις εισηγμένες εταιρείες να έχουν τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου, οι αποφάσεις των τραπεζικών οργανισμών και ιδρυμάτων για υιοθέτηση του Εσωτερικού Ελέγχου, καθώς επίσης και η προβολή του Εσωτερικού Ελέγχου μέσω του ινστιτούτου εσωτερικών ελεγκτών, έχουν συμβάλλει θετικά, παρότι υπάρχει μακρύς δρόμος ακόμη, για τους ελεγχόμενους να αποδεχθούν τον Εσωτερικό Έλεγχο, ως βοήθεια απέναντι στις ευθύνες που έχουν αναλάβει.

Τα βασικά χαρακτηριστικά ενός επαρκούς συστήματος εσωτερικού ελέγχου είναι να παρέχει τη βεβαιότητα ότι, τα περιουσιακά στοιχεία της εταιρίας

προστατεύονται και δημιουργούνται αξιόπιστα οικονομικά στοιχεία, για την ορθολογική διοίκηση της εταιρίας και για την ετοιμασία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Η επιτυχία όμως των στόχων του εσωτερικού ελέγχου πρέπει να σχετίζεται στενά με το κόστος, που απαιτείται για την παροχή των υπηρεσιών του τμήματος του εσωτερικού ελέγχου. Θα πρέπει δηλαδή οι ωφέλειες, οι οποίες προκύπτουν από μια διαδικασία ελέγχου, να υπερβαίνουν το κόστος της υιοθέτησης της διαδικασίας αυτής.

Ακόμη, ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να είναι αναποτελεσματικός, όταν επεμβαίνει κατά αρνητικό τρόπο η διοίκηση, για να δικαιολογήσει και συγκαλύψει ορισμένες παρατυπίες, σφάλματα ή παραλείψεις. Θα πρέπει ακόμη να σημειώσουμε πάλι ότι τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου βασίζονται κυρίως σε ανθρώπους. Επομένως, απροσεξίες, αβλεψίες, οδηγίες, που δεν τις καταλαβαίνουν καλά και διάφορα λάθη εκτιμήσεων αποδυναμώνουν την αποτελεσματικότητα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου.**(Τσαγκλάγκανος 2005)**

2.8 Διεθνή πρότυπα για τον εσωτερικό έλεγχο (http://www.coso.org)

2.8.1 Γενικές παρατηρήσεις

Κάθε πρότυπο ελέγχου ή κινδύνου παρέχει έναν τρόπο που μας επιτρέπει να κατανοήσουμε την οντότητα και τη λειτουργία των οργανισμών. Μέσω της ομαδοποίησης ορισμένων λειτουργιών (ή και ελέγχων), «υπογραμμίζονται» οι κρισιμότερες εξ' αυτών. Τα κριτήρια που προβλέπουν τα συγκεκριμένα πλαίσια της ελεγκτικής διαδικασίας αποτελούν τη βάση για την κατανόηση του ελέγχου εντός μιας επιχείρησης και κυρίως για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του ίδιου του ελέγχου.

Είναι μια μεθοδική προσέγγιση για την εξακρίβωση της επάρκειας της ελεγκτικής διαδικασίας σε όλα τα επίπεδα του οργανισμού και αποτελούν βασικό εργαλείο για τη διεύθυνση και τους ελεγκτές στο έργο της αξιολόγησης, αφού τους παρέχουν μια συνολική εικόνα της υπάρχουσας κατάστασης, της λειτουργίας, των ελλείψεων και των αδυναμιών. Στη συνέχεια περιγράφονται τα πιο διαδεδομένα πλαίσια εσωτερικού ελέγχου.

2.8.2 C.O.S.O. Πρότυπο Εσωτερικού Ελέγχου

Το C.O.S.O. (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission), δημιουργήθηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες το 1985, με στόχο την υποστήριξη της Εθνικής Επιτροπής Καταπολέμησης της Ψευδούς Οικονομικής Πληροφόρησης (National Commission on Fraudulent Financial Reporting). Η Επιτροπή αυτή ήταν μια ανεξάρτητη πρωτοβουλία του ιδιωτικού τομέα, η οποία αφενός μελέτησε τους αιτιώδεις παράγοντες που μπορούν να οδηγήσουν στη ψευδή υποβολή οικονομικών αναφορών και αφετέρου ανέπτυξε τις ανάλογες πληροφορίες και συστάσεις για τις δημόσιες επιχειρήσεις, τους ανεξάρτητους ελεγκτές τους και το SEC (Securities and Exchange Commission). Συνέτεινε στην μεταρρύθμιση πολλών κανονιστικών πλαισίων (regulators) και οι επιστημονικές διαπιστώσεις της αποτέλεσαν αντικείμενο εκπαίδευσης στα διάφορα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Η Εθνική Επιτροπή υποστηρίχτηκε από κοινού από πέντε σημαντικούς επαγγελματικούς συνδέσμους στις Ηνωμένες Πολιτείες: την Αμερικανική Ένωση Λογιστικής (American Accounting Association), το Αμερικανικό Ίδρυμα Πιστοποιημένων Δημόσιων Λογιστών (American Institute of Certified Public Accountants), τους Διεθνείς Οικονομικούς Υπαλλήλους Ανωτέρου Επιπέδου (Financial Executives International), το Ίδρυμα Εσωτερικών Ελεγκτών (Institute of Internal Auditors), και την Εθνική Ένωση Λογιστών (National Association of Accountants), η οποία στη συνέχεια μετονομάστηκε σε Ίδρυμα Διοικητικών Λογιστών (Institute of Management Accountants). Η Επιτροπή ήταν πλήρως ανεξάρτητη από τις υποστηρικτικές της οργανώσεις, ενώ σ’ αυτή συμμετείχαν αντιπρόσωποι από τη βιομηχανία, τη δημόσια λογιστική, τις εταιρίες επενδύσεων και το Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης.

Το 1992 ανέπτυξε ένα ειδικό πρότυπο ελέγχου (Internal Control - Integrated Framework). Οι πιο γνωστοί και έγκυροι οργανισμοί, συνέθεσαν τις απόψεις τους σχετικά με τον εσωτερικό έλεγχο και διαμόρφωσαν το πλαίσιο μέσα στο οποίο κινείται το γνωστικό αντικείμενο με βάση το συγκεκριμένο πρότυπο.

Πιο αναλυτικά, το πλαίσιο αυτό αποτελείται από 4 τόμους. Ο πρώτος περιλαμβάνει μια περίληψη προς τα εκτελεστικά στελέχη, τα διοικητικά συμβούλια και τους νομοθέτες. Ο δεύτερος τόμος παρουσιάζει το πλαίσιο, ορίζει τον εσωτερικό έλεγχο, και καθορίζει τα κριτήρια με τα οποία η διοίκηση, το συμβούλιο και τα λοιπά ενδιαφερόμενα μέρη μπορούν να αξιολογήσουν τα συστήματα ελέγχου. Ο τρίτος

τόμος αποτελεί ένα συμπληρωματικό έγγραφο που παρέχει οδηγίες στους οργανισμούς οι οποίοι δημοσιεύουν εκθέσεις σχετικά με τον εσωτερικό έλεγχο για την προετοιμασία των δημοσιευμένων οικονομικών καταστάσεων. Ο τέταρτος τόμος περιλαμβάνει εργαλεία αξιολόγησης τα οποία αναδεικνύουν τα στοιχεία που μπορούν να είναι χρήσιμα στην πραγματοποίηση της αξιολόγησης ενός Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου.

Το COSO framework, έχει υιοθετηθεί ως ένα γενικά αποδεκτό πλαίσιο για τον εσωτερικό έλεγχο, ενώ σήμερα αναγνωρίζεται ευρέως ως το πραγματικό κριτήριο, με βάση το οποίο οι οργανώσεις μετρούν την αποτελεσματικότητα των Συστημάτων Εσωτερικού τους Ελέγχου. Είναι σήμερα το πιο διαδεδομένο πλαίσιο εσωτερικού ελέγχου καθώς αποτελεί ένα δυναμικό και εξελισσόμενο μοντέλο, το οποίο συχνά εμπλουτίζεται ανάλογα με τις εισηγήσεις που υποβάλλονται στην Επιτροπή. Η ίδια η Επιτροπή μάλιστα, λόγω των αλλαγών που σημειώνονται στις διεθνείς αγορές, συχνά εκδίδει αναφορές που περιλαμβάνουν υποδείξεις και συστάσεις, οι οποίες συμπληρώνουν και επικαιροποιούν το βασικό πλαίσιο.

Στα μέσα του 2006, η επιτροπή Treadway έδωσε στο κοινό την έκθεση της με τίτλο Internal Control over Financial reporting Guidance for Smaller Public Companies, σε μια προσπάθεια να υποβοηθήσει τις μικρότερες οικονομικές μονάδες να εφαρμόσουν τις αρχές και κατευθύνσεις που καθιέρωνε η αρχική έκθεση του 1992, C.O.S.O. Internal Control Framework. Η έκθεση αυτή περιγράφεται στο Παράρτημα ΙΙ της εργασίας.

2.8.3 Ο Εσωτερικός Έλεγχος Σύμφωνα Με Την Επιτροπή Του C.O.S.O.

Ο εσωτερικός έλεγχος σύμφωνα με την επιτροπή του C.O.S.O. ορίζεται ως μια διαδικασία που επηρεάζεται από τα άτομα της οντότητας, σχεδιασμένη για την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων. Ο ορισμός είναι ευρύς και καλύπτει όλες τις πτυχές του ελέγχου μιας επιχείρησης, διευκολύνει όμως μια κατευθυνόμενη εστίαση σε συγκεκριμένους στόχους. Ο εσωτερικός έλεγχος αποτελείται από πέντε συσχετισμένα συστατικά, τα οποία είναι έμφυτα στον τρόπο διοίκησης και λειτουργίας της επιχείρησης. Τα συστατικά στοιχεία συνδέονται, και χρησιμεύουν ως κριτήρια για να καθορίσουν εάν το σύστημα είναι αποτελεσματικό ή όχι.

Ο ορισμός του εσωτερικού ελέγχου σύμφωνα με το πλαίσιο είναι ο ακόλουθος:

«Ο εσωτερικός έλεγχος είναι μία διεργασία η οποία διενεργείται από το διοικητικό συμβούλιο, τη διεύθυνση και το λοιπό προσωπικό του οργανισμού, σχεδιασμένη έτσι ώστε να παρέχει τη λογική διαβεβαίωση αναφορικά με την επίτευξή των αντικειμενικών στόχων στις ακόλουθες κατηγορίες:

1. αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα των λειτουργιών
2. αξιοπιστία των χρηματοοικονομικών αναφορών
3. συμμόρφωση με τους ισχύοντες νόμους και κανονισμούς».

2.8.4 Συνιστώσες Του Ελέγχου

Στην αναφορά COSO, περιγράφονται οι συνιστώσες από τις οποίες αποτελείται ο εσωτερικός έλεγχος. Ο εσωτερικός έλεγχος ορίζεται όχι σαν μια απλή οικονομική λειτουργία, αλλά σαν μια διαδικασία σχεδιασμένη για να παρέχει ουσιαστική ασφάλεια στην επιχείρηση αναφορικά με την αξιοπιστία των υπαρχουσών οικονομικών καταστάσεων. Τα στοιχεία που βοηθούν στην εύρυθμη υιοθέτηση και αποδοτικότερη λειτουργία του είναι:

1. το περιβάλλον μέσα στο οποίο λειτουργεί η επιχείρηση (The control environment),
2. η εκτίμηση του κινδύνου (Risk assessment),
3. οι ελεγκτικές δραστηριότητες (Control activities),
4. η πληροφόρηση και επικοινωνία (Information and Communication), και
5. η παρακολούθηση και ο έλεγχος (Monitoring).

Οι πέντε αυτές συνιστώσες του εσωτερικού ελέγχου αλληλοσυσχετίζονται και απορρέουν από τον τρόπο με τον οποίο η διοίκηση διοικεί την επιχείρηση και είναι οι εξής:

- Παρακολούθηση και έλεγχος
- Πληροφόρηση και επικοινωνία
- Ελεγκτικές δραστηριότητες
- Εκτίμηση του κινδύνου
- Περιβάλλον ελέγχου

Οι συγκεκριμένες συνιστώσες λειτουργούν για να δημιουργήσουν τη βάση ενός ισχυρού συστήματος εσωτερικού ελέγχου στην επιχείρηση, μέσω της συμμετέχουσας

ηγεσίας, των κοινών αξιών και μιας κουλτούρας που δίνει έμφαση στην υπευθυνότητα για τον έλεγχο. Οι δραστηριότητες ελέγχου και οι συναφείς με αυτές μηχανισμοί, είναι προσχεδιασμένοι για να εξετάσουν και να ελαχιστοποιήσουν τους σημαντικούς κινδύνους. Οι κρίσιμες πληροφορίες για τον προσδιορισμό των κινδύνων και την επίτευξη των επιχειρησιακών στόχων, διαβιβάζονται μέσω συγκεκριμένων καναλιών προς τα επάνω, προς τα κάτω και προς όλη την επιχείρηση. Το σύστημα του εσωτερικού ελέγχου επανεξετάζεται σε συνεχή βάση, ενώ τα τυχόν προβλήματα που προκύπτουν, εξετάζονται έγκαιρα και διεξοδικά.

2.8.5 Αποτελεσματικότητα του ελέγχου

Σύμφωνα με το πλαίσιο, ο εσωτερικός έλεγχος κρίνεται αποτελεσματικός σε κάθε μια από τις τρεις κατηγορίες στόχων, εάν το διοικητικό συμβούλιο και η διεύθυνση έχουν τη λογική διαβεβαίωση ότι:

- κατανοούν το βαθμό στον οποίο οι λειτουργικοί στόχοι της οντότητας επιτυγχάνονται,
- οι δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις ετοιμάζονται αξιόπιστα,
- υπάρχει συμμόρφωση με τους κατάλληλους νόμους και κανονισμούς.

Το να προσδιορισθεί εάν ένα συγκεκριμένο Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου είναι "αποτελεσματικό" αποτελεί μια υποκειμενική κρίση που απορρέει από την αξιολόγηση των πέντε κριτηρίων (συσιστωσών), εάν αυτά υφίστανται και λειτουργούν αποτελεσματικά. Η αποτελεσματική λειτουργία τους παρέχει τη λογική διαβεβαίωση σχετικά με την επίτευξη μιας ή περισσότερων από τις δηλωμένες κατηγορίες στόχων. Κατά συνέπεια, οι συνιστώσες, στις οποίες αναφερθήκαμε προηγουμένως, αποτελούν επίσης αδιαμφισβήτητα κριτήρια για τον αποτελεσματικό εσωτερικό έλεγχο.

Παρότι και τα πέντε κριτήρια πρέπει να πληρούνται, αυτό δεν σημαίνει ότι κάθε συνιστώσα πρέπει να λειτουργεί με τον ίδιο τρόπο ή ακόμα και στο ίδιο επίπεδο, σε διαφορετικές οντότητες. Επειδή οι έλεγχοι μπορούν να εξυπηρετήσουν ποικίλους σκοπούς, οι έλεγχοι σε μια συνιστώσα μπορούν να εξυπηρετήσουν το σκοπό των ελέγχων που κανονικά μπορεί να υπάρχει σε διαφορετική συνιστώσα. Για παράδειγμα

η συνιστώσα της Πληροφορίας και Επικοινωνίας στη συνιστώσα των ελεγκτικών Διαδικασιών. Επιπλέον, οι έλεγχοι μπορούν να διαφέρουν ανάλογα με το βαθμό με τον οποίο απευθύνονται σε έναν ιδιαίτερο κίνδυνο, έτσι ώστε οι συμπληρωματικοί έλεγχοι, ο κάθε ένας με την περιορισμένη του επίδραση, να μπορούν σωρευτικά να είναι ικανοποιητικοί.

Οι συνιστώσες λοιπόν και τα κριτήρια ισχύουν για ένα ολόκληρο Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου, ή για μια ή περισσότερες κατηγορίες στόχων. Κατά την εξέταση οποιασδήποτε κατηγορίας όπως για παράδειγμα στους ελέγχους υποβολής των χρηματοοικονομικών αναφορών, πρέπει να ικανοποιούνται και τα πέντε κριτήρια προκειμένου να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι ο εσωτερικός έλεγχος των χρηματοοικονομικών αναφορών είναι αποτελεσματικός.

2.9 Ο Ρόλος Και Η Αναγκαιότητα Του Εσωτερικού Ελέγχου

Οι επιχειρήσεις, προκειμένου να επιδιωχθεί ανάπτυξη, πρέπει να αυξήσουν την παραγωγή, να βελτιώσουν την εσωτερική διαχείριση, να μειώσουν το κόστος εργασίας και να αναβαθμίσουν τη ποιότητα των προϊόντων. Για να το επιτύχουν αυτό, πρέπει να μελετήσουν την κατάσταση της αγοράς και να λάβουν ενεργά μέτρα για να ληφθούν οι καλύτερες προτάσεις σε σχέση με τη διαχείριση, τη τεχνολογία και τα προϊόντα τους. Σε όλες αυτές τις πτυχές, ο εσωτερικές έλεγχος διαδραματίζει έναν πολύ σημαντικό ρόλο. Μια επιχείρηση μπορεί να χρησιμοποιήσει το πλεονέκτημά αυτό και μέσα από την αμεροληψία να διεξάγει ειδικούς λογιστικούς ελέγχους και να πάρει από πρώτο χέρι έγκαιρα πληροφορίες . Με αυτόν τον τρόπο μπορεί να βελτιωθεί η διαχείριση της επιχείρησης, η οικονομική αποτελεσματικότητα και η ανταγωνιστικότητα της **(Cai Chuanbing 1997)**

Η διοίκηση των επιχειρήσεων σήμερα, με την τεράστια επέκταση και το γιγαντιαίο μέγεθος, γίνεται ολοένα και δυσκολότερη. Κάθε μεγάλη επιχείρηση αποτελείται από πολλές διευθύνσεις και τμήματα ώστε η επίβλεψη χιλιάδων εργαζομένων στους διάφορους τομείς να μην είναι εύκολο αν δεν έχουν επινοηθεί και εφαρμοσθεί μοντέρνες μέθοδοι διοίκησης και αν δεν χρησιμοποιηθεί σύγχρονη ηλεκτρονική τεχνολογία. Έτσι, με τον τρόπο αυτό καθίσταται δυνατή η συγκέντρωση των διαφόρων πληροφοριών, οικονομικών, τεχνικών και άλλων σε αξίες και ποσότητες, ώστε οι διευθυντές, μη έχοντας τη δυνατότητα να βασιστούν στην

προσωπική τους επίβλεψη και παρατήρηση για την αξιολόγηση των λειτουργικών αποτελεσμάτων της επιχείρησης, χρησιμοποιούν τις πληροφορίες αυτές για τη λήψη ορθολογικών αποφάσεων. Η αξιοπιστία όμως των οικονομικών και τεχνικών πληροφοριών και στοιχείων εξαρτάται από τις ακολουθούμενες διαδικασίες και τον συνεχή έλεγχο και αξιολόγηση αυτών. Έτσι απαιτείται συνεχής εσωτερικός έλεγχος για να διαπιστωθεί αν οι στόχοι και οι στρατηγικές της επιχείρησης ακολουθούνται σωστά από τα διάφορα επίπεδα του Management και των εργαζομένων. **(Τσακλάγκανος 2005)**

Ο εσωτερικός έλεγχος για πολλές επιχειρήσεις, είναι ένας μηχανισμός αυτό-ελέγχου, καθώς μέσω του αποτελεσματικού εσωτερικού ελέγχου μπορούν να ρυθμίζουν τις λειτουργίες τους και να αποφύγουν προβλήματα όπως η κακοδιαχείριση, αναληθής λογιστική, και παραβίαση των νόμων. Για τη κυβέρνηση, ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να δημιουργήσει ένα περιβάλλον έτσι ώστε τα μέτρα που παίρνει να εφαρμόζονται από τις επιχειρήσεις και να μπορεί να τις ελέγχει . Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου οργανώθηκε μέσα από τις απαιτήσεις της καθιέρωσης του σοσιαλιστικό συστήματος της αγοράς γιατί μια ανταγωνιστική οικονομία χρειάζεται τον εσωτερικό έλεγχο.

Επίσης, με τις αναβαθμισμένες υπηρεσίες που προσφέρει, ο εσωτερικός έλεγχος ως σύμβουλος, γίνεται όλο και πιο αναγκαίος και χρήσιμος γιατί με την ανάλογη από τη διοίκηση υποστήριξη μπορεί να συμβάλει αποτελεσματικά στον εντοπισμό των διαχειριστικών αδυναμιών, στην πρόληψη και στην καταστολή των απρόβλεπτων γεγονότων, θετικό σημείο για την εύρυθμη λειτουργία της επιχείρησης.

Γενικότερα, η πλατιά και καθολική έννοια του εσωτερικού ελέγχου αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα αν εξεταστεί σε σχέση με τη συνθετότητα και την πολυπλοκότητα των σημερινών μεγάλων βιομηχανικών και εμπορικών επιχειρήσεων, γιατί ο εσωτερικός έλεγχος έχει ακόμη σημαντική σπουδαιότητα και έχει εξελιχθεί σε μια τεχνική μεγάλης σημασίας που επιτρέπει στη διοίκηση των πολυσύνθετων αυτών οργανισμών να λειτουργούν αποδοτικά επιτυγχάνοντας υψηλή παραγωγικότητα.

Τα τμήματα εσωτερικού ελέγχου παρέχουν υπηρεσίες προς τη διοίκηση, μέσω της διαρκούς επικοινωνίας, προσφέρουν βοήθεια στα μέλη του οργανισμού, συμβουλές και αναλυτικές πληροφορίες οι οποίες βρίσκονται σε πλήρη συσχέτιση με τους αντικειμενικούς στόχους και τους σκοπούς του εσωτερικού ελέγχου. Ο εσωτερικός ελεγκτής έχει πρωτεύοντα ρόλο στην άσκηση των αρμοδιοτήτων του

σχετικά με την παροχή διοικητικής πληροφόρησης και υποστήριξης και μάλιστα σε θέματα που απαιτείται, υψηλού επιπέδου, γνώση και κρίση.

Τέλος, Ο έλεγχος, σύμφωνα με τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα, πρέπει να είναι σχεδιασμένος έτσι ώστε να παρέχει λογικές επιβεβαιώσεις ότι οι οικονομικές καταστάσεις λαμβανόμενες ως σύνολο είναι ελεύθερες από «ουσιώδη» λάθη. Η έννοια του «ουσιώδους λάθους» είναι ένα κρίσιμο όριο το οποίο χρησιμοποιούν οι ελεγκτές των οικονομικών καταστάσεων και πρέπει οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να αντιλαμβάνονται την έννοια και τη χρήση του. Η πληροφορία λοιπόν
θεωρείται «ουσιώδης» όταν η παράλειψή της ή η λανθασμένη διατύπωσή της μπορεί να επηρεάσει τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών οι οποίες, λαμβάνονται με βάση τις οικονομικές καταστάσεις.

2.10 Κοινωνική Διάσταση Του Εσωτερικού Ελέγχου (Παπαστάθης , 2003) (Nashwa G 2005).

Από κοινωνικής πλευράς κάθε φορέας δεν μπορεί να είναι αποκομμένος από την κοινωνία της οποίας είναι ένα αναπόσπαστο μέρος. Από τα πρώτα κιόλας στάδια του σχεδιασμού του λαμβάνει ως βασική παράμετρο τις κοινωνικές ομάδες και τις κοινωνικές συνήθειες αυτών. Στο κοινωνικό αυτό σύνολο βασίζεται, για την ανεύρεση εργατικού δυναμικού, για τη διάθεση των προϊόντων του και την άντληση οικονομικών πόρων μέσω της παροχής υπηρεσιών.

Στην προσπάθεια της η επιχείρηση, να αναπτυχθεί και να καλύψει πάγιες και διαρκείς κοινωνικές ανάγκες, βρίσκει το ανάλογο στήριγμα από τον Εσωτερικό Έλεγχο. Η κοινωνική σκοπιά του Εσωτερικού Ελέγχου έγκειται στη σωστή πληροφόρηση της διοίκησης για λήψη διοικητικών μέτρων. Συμβάλλει στο να αποκαλύπτει και να προλαμβάνει έγκαιρα τυχόν ατασθαλίες, κλοπές, υπεξαιρέσεις, να επισημαίνει διοικητικές αδυναμίες, πριν φτάσει η επιχείρηση στη διακοπή της λειτουργίας της, γεγονός που θ' αποβεί μοιραίο για το κοινωνικό σύνολο, ειδικά δε γι' αυτούς που έχουν άμεση συνεργασία και εξάρτηση, τους εργαζόμενους δηλαδή, που θα χάσουν την εργασία τους με επακόλουθο την αύξηση της ανεργίας και την δημιουργία κοινωνικής αναταραχής. Οι διάφοροι πιστωτικοί οργανισμοί, όπως

τράπεζες, μέτοχοι, προμηθευτές θα χάσουν τις απαιτήσεις τους. Ανάλογη απώλεια εσόδων θα έχουν και οι δημόσιοι φορείς.

Μια από τις πιο σημαντικές παραμέτρους που πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη από την διοίκηση και μάλιστα η πιο βασική είναι η "ανεξαρτησία" του εσωτερικού ελέγχου, που σημαίνει ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να είναι ανεξάρτητοι από τις δραστηριότητες που ελέγχουν. Να έχουν πλήρη, ελεύθερη και ανεμπόδιστη πρόσβαση σε όλες τις δραστηριότητες της επιχείρησης, αρχεία, περιουσιακά στοιχεία και στο προσωπικό. Είναι ανεξάρτητοι, όταν έχουν τη δυνατότητα και εκτελούν την εργασία τους ελεύθεροι και είναι απαλλαγμένοι από κάθε είδους παρεμβάσεις.

Αυτό επιτυγχάνεται, όταν τους παρέχεται η ανάλογη υποστήριξη από το διοικητικό συμβούλιο. Επίσης, ανεξαρτησία σημαίνει στήριξη για επάρκεια λειτουργίας του τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου και απαίτηση για αναβαθμισμένες υπηρεσίες. Γενικά είναι η υπαγωγή του Εσωτερικού Ελέγχου σε ανώτατο ιεραρχικό επίπεδο π.χ. διευθύνοντα σύμβουλο ή επιτροπή ελέγχου. Η ένταξη αυτή του προσδίδει κύρος, αντικειμενικότητα και αποτελεσματικότητα στο έργο του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

3.1 Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Η εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, αποτελεί ένα τεράστιο βήμα εκσυγχρονισμού της λογιστικής πρακτικής στη χώρα μας. Υλοποιείται ήδη υποχρεωτικά από τις εισηγμένες εταιρίες και τις θυγατρικές τους, αλλά είναι νομοτελειακό ότι θα καλύψει όλες τις επιχειρήσεις της χώρας, μικρές και μεγάλες. Η υιοθέτησή τους από την Ευρωπαϊκή Ένωση, δημιουργεί νέα δεδομένα για τους Έλληνες λογιστές και ελεγκτές, το χώρο της λογιστικής εκπαίδευσης, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τους επενδυτές και τους άλλους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων καθώς για να κάνουν τη δουλειά τους σωστά, πρέπει να τα γνωρίζουν.

Οι πρώτες τριμηνιαίες καταστάσεις δημοσιεύτηκαν χωρίς να προηγηθεί έλεγχος των ορκωτών ελεγκτών, ενώ από τις πρώτες εξαμηνιαίες και μετά οι οικονομικές καταστάσεις δημοσιεύονται πλέον ελεγμένες. Οι παράλληλες εξελίξεις στο χώρο της ελεγκτικής, μέσω της όγδοης ελεγκτικής Οδηγίας και των Διεθνών Ελεγκτικών Προτύπων, έδωσαν τη δυνατότητα εκσυγχρονισμού και παρακολούθησης όλων των εξελίξεων στο χώρο της χρηματοοικονομικής λογιστικής και της ελεγκτικής, για τη διασφάλιση της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων.

Όσον αφορά την Ελλάδα με την υιοθέτηση των Δ.Λ.Π απομακρύνθηκαν οι ιδιαιτερότητες του Ε.Λ.Σ και οι οικονομικές καταστάσεις των ελληνικών επιχειρήσεων έγιναν πλέον εύκολα κατανοητές παρέχοντας οικονομική πληροφόρηση ίσης αξιοπιστίας με αυτή των λοιπών επιχειρήσεων.

Όπως αντιλαμβανόμαστε, όλοι οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων ενδιαφέρονται για τη διασφάλιση της αξιοπιστίας και της εγκυρότητας των πληροφοριών που εμφανίζονται σε αυτές. Ένας τρόπος για να επιτευχθεί αυτό είναι η ύπαρξη σωστής λειτουργίας ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου καθώς και η εφαρμογή των κατάλληλων ελεγκτικών προτύπων. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται

και από μια έρευνα που έχει γίνει (Dezoort T. 1997), μελετήθηκε ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή στις αμερικανικές επιχειρήσεις.

Τα αποτελέσματα της εν λόγω έρευνας έδειξαν ότι την πρώτη θέση καταλαμβάνει η αξιολόγηση του εσωτερικού ελέγχου, ενώ τη δεύτερη και τρίτη καταλαμβάνουν η αξιολόγηση του εσωτερικού ελεγκτή και η μελέτη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων αντίστοιχα.

3.2 Εσωτερικοί και Εξωτερικοί Ελεγκτές

Στην παρούσα φάση και για την καλύτερη κατανόηση του ρόλου του εσωτερικού ελεγκτή στην αξιολόγηση και αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων πρέπει να γίνει σαφής ο διαχωρισμός του από τον εξωτερικό ελεγκτή.

Αν και είναι ανεξάρτητοι από τις δραστηριότητες που ελέγχουν, οι εσωτερικοί ελεγκτές αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της οργάνωσης ώστε να διασφαλισθεί η συνεχής παρακολούθηση και αξιολόγηση όλων των δραστηριοτήτων. Αντίθετα, οι εξωτερικοί ελεγκτές είναι ανεξάρτητοι από τον οργανισμό, και παρέχουν κάθε χρόνο μία γνωμοδότηση για τις οικονομικές καταστάσεις. Το έργο των εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών θα πρέπει να συντονίζεται για τη βέλτιστη αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα.

Οι εσωτερικοί και εξωτερικοί ελεγκτές έχουν αμοιβαία συμφέροντα σχετικά με την αποτελεσματικότητα των εσωτερικών δημοσιονομικών ελέγχων. Για αυτό, και τα δύο επαγγέλματα οφείλουν να τηρούν τους κώδικες δεοντολογίας και τα επαγγελματικά πρότυπα που καθορίζουν οι αντίστοιχες επαγγελματικές ενώσεις τους. Υπάρχουν, ωστόσο, σημαντικές διαφορές όσον αφορά τις σχέσεις τους με την οργάνωση και το πεδίο εφαρμογής των εργασιών και των στόχων τους.

Οι εσωτερικοί ελεγκτές «αποτελούν μέρος της οργάνωσης. Οι στόχοι τους καθορίζονται από τα επαγγελματικά πρότυπα και το διοικητικό συμβούλιο, καθώς οι διευθυντές των τμημάτων της επιχείρησης αποτελούν τους πρωτογενείς πελάτες τους. Οι εξωτερικοί ελεγκτές, δεν αποτελούν μέρος της οργάνωσης, αλλά ασχολούνται με αυτήν. Οι στόχοι τους καθορίζονται κατά κύριο λόγο από τον νόμο.

Το πεδίο της εργασίας των εσωτερικών ελεγκτών είναι ολοκληρωμένη. Εξυπηρετεί την οργάνωση, βοηθώντας την επίτευξη των στόχων της, καθώς και τη

βελτίωση των ενεργειών, της διαχείρισης των κινδύνων και των διαδικασιών διακυβέρνησης. Ασχολείται με όλα τα στοιχεία της οργάνωσης - τόσο τα οικονομικά όσο και μη, και επικεντρώνονται στα μελλοντικά γεγονότα ως αποτέλεσμα της συνεχούς αναθεώρησης τους και την αξιολόγηση των ελέγχων και των διαδικασιών. Επίσης ασχολούνται με την πρόληψη της απάτης σε οποιαδήποτε μορφή.

Η πρωταρχική αποστολή των εξωτερικών ελεγκτών είναι να παρέχει ανεξάρτητη γνώμη σχετικά με τις οικονομικές καταστάσεις του οργανισμού, σε ετήσια βάση. Η προσέγγισή τους έχει ιστορικό χαρακτήρα, αφού εκτιμούν κατά πόσον οι δηλώσεις είναι σύμφωνες με τις γενικά αποδεκτές λογιστικές αρχές και παρουσιάζουν ορθά την οικονομική κατάσταση του οργανισμού, αν τα αποτελέσματα των δράσεων για μια δεδομένη χρονική περίοδο εκπροσωπούνται με ακρίβεια, καθώς και κατά πόσο οι οικονομικές καταστάσεις έχουν μεταβληθεί.

Οι εσωτερικοί και εξωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να συνέρχονται περιοδικά για να συζητήσουν κοινά συμφέροντα, να επωφεληθούν από τις συμπληρωματικές ικανότητές τους, τους τομείς της εμπειρογνωμοσύνης, τις προοπτικές, να κατανοήσουν το πεδίο εφαρμογής της άλλης εργασίας και τις μεθόδους της, να παρέχουν πρόσβαση σε εκθέσεις, προγράμματα και τα έγγραφα εργασίας, και να αξιολογήσουν από κοινού τους τομείς του κινδύνου. Κατά την άσκηση των εποπτικών αρμοδιοτήτων της για τη διαβεβαίωση, το διοικητικό συμβούλιο θα πρέπει να απαιτεί τον συντονισμό του εσωτερικού και εξωτερικού ελεγκτικού έργου για την αύξηση της οικονομίας, της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας της συνολικής διαδικασίας ελέγχου.

3.3 Εσωτερικός έλεγχος και αξιοπιστία οικονομικών καταστάσεων

Το θέμα της παραποίησης των λογιστικών καταστάσεων είναι σοβαρό και οι προσεγγίσεις που θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν είναι αρκετές, τόσο από πλευράς επιχειρηματικής – λογιστικής προσέγγισης, αλλά και από μακρο-οικονομικής και κοινωνικής άποψης, όσον αφορά τα αίτια και τις επιπτώσεις τους.

Το Management της επιχείρησης έχει επίσης την ευθύνη για την τήρηση των λογιστικών βιβλίων και στοιχείων και την κατάρτιση των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, που πρέπει να παρουσιάζουν την αληθινή εικόνα της επιχείρησης, με

το να είναι ακριβής, επαρκής και αξιόπιστη. Ο εσωτερικός έλεγχος παρέχει τη βεβαιότητα ότι και η ευθύνη αυτή συμπληρώνεται.

Η παραποίηση χρηματοοικονομικών καταστάσεων πέραν του γεγονότος ότι αποτελεί μια παράνομη επιχειρηματική συμπεριφορά, απειλεί και την αξιοπιστία της οικονομικής πληροφόρησης στοιχίζοντας στις επιχειρήσεις σημαντικότατα ποσά.

Όπως αναφέραμε παραπάνω ο εσωτερικός ελεγκτής είναι υπεύθυνος για την πρόληψη της απάτης μέσα στην επιχείρηση. Κατά συνέπεια η πιθανότητα να εμπλακεί η επιχείρηση σε παραποίηση των λογιστικών καταστάσεων της αυξάνεται όταν ο έλεγχος (εσωτερικό και εξωτερικό) είναι χαλαρός.

Η αποτελεσματικότητα του Εσωτερικού Ελέγχου δεν είναι θέμα απεικόνισής του στο οργανόγραμμα, αλλά, μια σειρά παραμέτρων που πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη από τη διοίκηση. Ως τέτοιες θεωρούνται:

α. Η ξεκάθαρη πολιτική και η στρατηγική που θα πρέπει να έχει η διοίκηση για τον εσωτερικό έλεγχο.

β. Η ανεξαρτησία του εσωτερικού ελέγχου, που σημαίνει, το που υπάγεται ιεραρχικά, αν υπάγεται στη Διοίκηση (Δ/ντα Σύμβουλο) ή σε Επιτροπή Ελέγχου (Audit Committee) ή σε κάποια διεύθυνση. Η υπαγωγή του απευθείας στη Διοίκηση ή σε Επιτροπή Ελέγχου προσδιορίζει σαφώς και το βαθμό υποστήριξής του. Αντιθέτως, η ένταξή του σε κάποια διεύθυνση, τον θέτει υπό περιορισμό και τον υποβαθμίζει.

γ. Η ελευθερία δράσης. Το κατά πόσο δηλαδή οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν την ελευθερία κινήσεων και το απρόσκοπτο της πρόσβασης στα αρχεία της εταιρείας, στο προσωπικό και στα περιουσιακά της στοιχεία.

δ. Η αναγκαιότητα. Το κατά πόσο δηλαδή η διοίκηση επιθυμεί ο Εσωτερικός Έλεγχος να λειτουργεί ως απαραίτητο εργαλείο της και όχι ως μέσον πυρόσβεσης και αστυνόμευσης ή για την έξωθεν καλή μαρτυρία.

Τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες των εσωτερικών ελεγκτών είναι στη διακριτική ευχέρεια της διοίκησης. Ωστόσο, από τις εμπειρικές μελέτες, υπάρχουν ορισμένοι τομείς που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για έναν εσωτερικό ελεγκτή, όπως ο προέλεγχος, ο έλεγχος της μισθοδοσίας και αξιώσεις τρίτων, ο έλεγχος των κινήσεων της αποθήκης, η διεξαγωγή εσωτερικών ερευνών καθώς και η αξιολόγηση της διαχείρισης, και η συνεχής επανεξέταση και αξιολόγηση των υφιστάμενων εσωτερικών μέτρων ελέγχου.

Οι στόχοι του εσωτερικού ελέγχου ως προς την διασφάλιση της αξιοπιστίας των οικονομικών καταστάσεων μπορούν να περιγραφούν, ως εξής:

1. να καθορίζει την καταλληλότητα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου που υφίσταται,

2. να διερευνά τη συμμόρφωση με τους υφιστάμενους χρηματοδοτικά νόμους και οικονομικούς κανονισμούς,

3. να ελέγχει την επάρκειας των μηνιαίων αποδόσεων των δραστηριοτήτων, και

4. να ελέγχει για τη φυσική ύπαρξη των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων.

Ο κίνδυνος που υπάρχει οι ελεγκτές να μην εντοπίσουν παραποιήσεις λογιστικών καταστάσεων ελλοχεύει πάντοτε κατά τη διάρκεια του ελέγχου. Ο κίνδυνος αυτός μπορεί να αναλυθεί σε τρεις βασικές συνιστώσες

1. Στον εγγενή κίνδυνο (inherent risk). Ο κίνδυνος αυτός έχει να κάνει με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της επιχείρησης (κλάδος, μέγεθος, κ.ά.) που ελέγχεται.

2. Τον κίνδυνο εσωτερικού ελέγχου. Στην περίπτωση αυτή ο κίνδυνος έχει να κάνει με την εκτίμηση από τον εξωτερικό ελεγκτή του επιπέδου και της αποτελεσματικής οργάνωσης του εσωτερικού ελέγχου.

3. Τον κίνδυνο εκλεκτικών τεκμηρίων. Ο κίνδυνος της μορφής αυτής συνίσταται στην επάρκεια και αξιοπιστία των ελεγκτικών τεκμηρίων που ελήφθησαν υπόψη κατά τη διάρκεια του ελέγχου.

Η αναγκαιότητα του Εσωτερικού Ελέγχου είναι προφανής από τις ατέλειες και τις αδυναμίες που διακρίνουν τον ίδιο τον άνθρωπο. Ως φαινόμενο των αδυναμιών είναι τα λάθη που οφείλονται στις ατέλειες της ανθρώπινης ικανότητας. Οι κλοπές, οι απάτες και οι ατασθαλίες ανάγονται στις ατέλειες της ανθρώπινης φύσης και ηθικής. Επειδή είναι αδύνατον το ξερίζωμα των αδυναμιών αυτών όσα μέσα και να επιστρατευθούν, το μόνο που απομένει είναι η καταπολέμηση τους από τον Εσωτερικό Έλεγχο, για να περιορισθούν κατά το δυνατόν περισσότερο.

Ο εσωτερικός έλεγχος έχει ακόμη, σημαντική σπουδαιότητα και για τον εξωτερικό ανεξάρτητο Ορκωτό Λογιστή. Το σύστημα και η ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου που χρησιμοποιείται από την επιχείρηση θα καθορίσει το πρότυπο και τη διαδικασία του εξωτερικού ελέγχου. Οι ανεξάρτητοι Ορκωτοί Λογιστές εξετάζουν και αξιολογούν το σύστημα εσωτερικού ελέγχου ώστε να πεισθούν για την αξιοπιστία των λογιστικών δεδομένων και να καθορίσουν το πρόγραμμα και το χρονοδιάγραμμα της ελεγκτικής διαδικασίας, που είναι απαραίτητα για την έκφραση γνώμης πάνω στην ειλικρίνεια και αξιοπιστία των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.

Η υιοθέτηση πλαισίων εσωτερικού ελέγχου και διαχείρισης κινδύνων μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην επίτευξη των εταιρικών στόχων, τη δημιουργία ενός ισχυρού περιβάλλοντος εσωτερικού ελέγχου, την αξιοπιστία των χρηματοοικονομικών αναφορών και εν τέλει στην αποτροπή του ενδεχόμενου εταιρικής απάτης.

Οι επιχειρήσεις δε θα πρέπει να υποτιμούν ή να αψηφούν τον εσωτερικό έλεγχο, καθώς αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της αποτελεσματικής εταιρικής διακυβέρνησης. Τα νομοθετικά πλαίσια της εταιρικής διακυβέρνησης, όσο αυστηρά και εάν είναι, δεν επαρκούν από μόνα τους για την αποτροπή της εταιρικής απάτης. Απαιτείται λοιπόν η δέσμευση της ανώτατης διοίκησης στις επιταγές των αρχών της εταιρικής διακυβέρνησης, η γνωστοποίηση τους στο σύνολο του οργανισμού και ο έλεγχος της συμμόρφωσης του οργανισμού σ' αυτές.

Η μη δέσμευση της ηγεσίας στην ακεραιότητα και τις ηθικές αξίες δημιουργεί ένα περιβάλλον ελέγχου ευάλωτο στη διαφθορά και τις δολιεύσεις. Επιπλέον, αναιρεί τα οφέλη που δημιουργούνται από την εφαρμογή των πλαισίων του εσωτερικού ελέγχου και τη διαχείριση των επιχειρηματικών κινδύνων. Σημαντική κρίνεται εξάλλου η μέριμνα για την διαρκή εκπαίδευση των διοικητικών στελεχών στα θέματα της διακυβέρνησης των εταιριών, του ελέγχου και της διαχείρισης των κινδύνων.

3.4 Η Ελληνική Πραγματικότητα

Στον απόηχο των πρόσφατων εταιρικών αποτυχιών, πολλές μεταρρυθμίσεις έγιναν για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των χρηστών

Για παράδειγμα, πρόσφατα προτεινόμενοι κανόνες NYSE απαιτούν από όλες τις εισηγμένες εταιρείες να διαθέτουν υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου

Στην Ελλάδα οι μέχρι σήμερα γνωστές παραποιήσεις, είχαν στόχο κυρίως τη μείωση των κερδών και της αντίστοιχης φορολογίας μέσα από τη διόγκωση των εξόδων. Με την είσοδο όμως πολλών επιχειρήσεων στο Χρηματιστήριο και την αυξημένη ενασχόληση του επενδυτικού κοινού, η προσπάθειά τους εστιάζεται πλέον στην αύξηση των εσόδων και στην ταχεία ανάπτυξή τους που θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των κερδών. Αν αυτό δεν συμβαίνει στην πραγματικότητα, αρκετές

εταιρείες καταφεύγουν στην παραποίηση των οικονομικών τους καταστάσεων μέσα από επεμβάσεις στα λογιστικά τους βιβλία “cook the books”.

Σύμφωνα με τις εντολές που έχει δώσει η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς στους ορκωτούς ελεγκτές θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στους ισολογισμούς σε ότι αφορά : α) στο ύψος της πρόβλεψης για απαξίωση αποθεμάτων, β) στη μη διακριτή γνωστοποίηση και παρακολούθηση αποθεματικών που συνδέονται με αναπροσαρμογές σε εύλογες αξίες στοιχείων ενεργητικού, γ) στη μη γνωστοποίηση πληροφοριών για τον έλεγχο απομείωσης της υπεραξίας από την ενοποίηση επιχειρήσεων, δ) στη μείωση των προβλέψεων επισφαλειών στις τράπεζες παρά το ότι αυξήθηκαν οι χορηγήσεις. Επίσης οι ορκωτοί ελεγκτές θα πρέπει να ελέγξουν προσεκτικά το ύψος των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων σε σχέση με τη δυνατότητα των εταιριών να τις ανακτήσουν, το χαμηλό ποσό εξόδου που συνδέεται με τις παροχές που βασίζονται σε συμμετοχικούς τίτλους, αλλά και τη διαμόρφωση αποτελεσμάτων χρήσης ορισμένων εταιριών από την αποτίμηση σε εύλογες αξίες των επενδυτικών ακινήτων που κατέχουν. [http://www.bankingnews.gr]

Ωστόσο πρέπει να αναφερθεί ότι στην Ελλάδα, η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου βρίσκεται ακόμα σε αρχικό στάδιο σε σχέση με άλλες χώρες του εξωτερικού. Τα προβλήματα επάρκειας και αντιλήψεων αποθαρρύνουν τις επιχειρήσεις να τον υιοθετήσουν. Αυτά εντοπίζονται στην έλλειψη ικανών εσωτερικών ελεγκτών που σε συνδυασμό με την πολυπλοκότητα της χρησιμοποιούμενης τεχνολογίας έχουν ως αποτέλεσμα τη δυσκολία εφαρμογής της ελεγκτικής λειτουργίας.

Επίσης η συμμόρφωση με τη νομοθεσία είναι χρονοβόρα και δύσκολη επειδή απαιτεί ειδικές γνώσεις για τον εσωτερικό έλεγχο. Παρόλα αυτά, οι βασικές αρχές λειτουργίας άρχισαν να εφαρμόζονται και οι διοικήσεις των ελληνικών επιχειρήσεων προσαρμόζονται σιγά-σιγά προσβλέποντας στην αποδοτικότητα του ελέγχου και προσπαθώντας να τον ενισχύσουν με διάφορους τρόπους. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα μπορούσε να αποτελέσει θετική εξέλιξη η δημιουργία ενός ανεξάρτητου ελεγκτικού φορέα, ο οποίος θα είχε την ευθύνη ελέγχου των διαδικασιών και της ποιότητας των αποτελεσμάτων των ελέγχων των επιχειρήσεων.

Στο ολοένα και πιο ανταγωνιστικό περιβάλλον εντός του οποίου αναπτύσσονται οι επιχειρήσεις, ο εσωτερικός ελεγκτής είναι πλέον απαραίτητος για την ορθή και αναπτυσσόμενη πορεία μιας εταιρείας. Είναι αυτός που θα αναλάβει τις δραστηριότητες που σχετίζονται με τον επιχειρηματικό κίνδυνο. Ένα από τα μελλοντικά αντικείμενα μελέτης με χρήσιμα για τις διοικήσεις συμπεράσματα, θα

μπορούσε να αποτελέσει η σχέση του ελεγκτή με την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων αφού ληφθούν υπόψη το μέγεθος της επιχείρησης αλλά και οι συνέπειες που μπορεί να έχει σε αυτήν ο λαθεμένος τρόπος προσέγγισης και επίλυσης των επιχειρηματικών κινδύνων.

Η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου καθίσταται πλέον βασικός πόλος αναφοράς για τη διασφάλιση των μετόχων του οργανισμού αλλά και όλων των φορέων - ενδιαφερομένων που έχουν νόμιμο συμφέρον από αυτόν. Οι εταιρίες μέσω της αποτελεσματικής διεξαγωγής του εσωτερικού ελέγχου θα μπορέσουν να αναπτυχθούν περισσότερο και να προσθέσουν μεγαλύτερη αξία. Με αυτόν τον τρόπο θα αποκτήσουν δύναμη και ενδεχομένως θα καταστούν ικανές να αντλήσουν ευκολότερα πόρους για νέες επενδυτικές δραστηριότητες, με στόχο την περαιτέρω ανάπτυξη τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΠΕΡΑ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

Στόχος όλων των επιχειρήσεων είναι η αποτελεσματική διαχείριση και αξιόπιστη παρουσίαση των στοιχείων που αφορούν όλους τους χρήστες. Κυριότερο «όπλο» στην επίτευξη του στόχου αυτού είναι η ύπαρξη στην εταιρία λειτουργίας διενέργειας εσωτερικού ελέγχου. Η έλλειψη οργανωμένης πολιτικής διαχείρισης κινδύνων και η ανυπαρξία ενός υγιούς Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου μπορούν να αποβούν καταστροφικές για οποιονδήποτε οικονομικό οργανισμό ανεξάρτητα από το μέγεθος, ην αγορά στην οποία δραστηριοποιείται και τα στελέχη που τον διοικούν.

Οι περισσότερες επιχειρήσεις θεωρούν πλέον τη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου ζωτικής σημασίας για την ικανοποιητική και αποτελεσματική πορεία της κάθε εταιρίας. Για το λόγο αυτό, πολλές απ' αυτές έχουν προχωρήσει στη δημιουργία τμήματος εσωτερικού ελέγχου παρόλο που η λύση της πρόσληψης ελεγκτή από ελεγκτική εταιρία περιορίζει τα υπάρχοντα τμήματα και κατ' επέκταση τα λειτουργικά έξοδα. Με την επιλογή αυτή οι εταιρίες διασφαλίζουν την ανεξαρτησία και την αποδοτικότητα του ελεγκτή δείχνουν εμπιστοσύνη στην αποτελεσματικότητα του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου.

Ένας εσωτερικός ελεγκτής δεν είναι κάποιος που απλώς ανασκοπεί την παρελθοντική πορεία της εταιρίας ή αρκείται στη συνήθη και απλή καθημερινή λειτουργία της. Είναι εκείνος που αποσκοπεί στο μεγαλύτερο συμφέρον της επιχείρησης και σε συνεργασία με τη διοίκηση προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες για να το επιτύχει.

Οι αρχές και οι διαδικασίες του εσωτερικού ελέγχου αν και έχουν μεγαλύτερη εφαρμογή στις μεγάλες και καλά οργανωμένες επιχειρήσεις είναι απαραίτητες και χρήσιμες και για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις γιατί και σε αυτές αντιμετωπίζονται καθημερινά προβλήματα προστασίας των περιουσιακών στοιχείων από κλοπή, φθορά ή αλλοίωση καθώς και αποφυγής ηθελημένων ή αθέλητων λαθών και παραλείψεων κατά την καταχώρηση των λογιστικών γεγονότων στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης.

Ο εσωτερικός έλεγχος είναι ιδιαίτερα σημαντική στη βοήθεια των οργανώσεων εξασφαλίζοντας ότι θα τηρήσει τις δικές καθορίζονται τεκμηριωμένες διαδικασίες τους. Στο πλαίσιο της συνεχώς αυξανόμενης και περίπλοκων λογιστικών προτύπων, εσωτερικού ελέγχου μπορεί να ενεργήσει ως φάρος για την εξασφάλιση ότι ο φορέας ακολουθεί τα πρότυπα και τις διαδικασίες.

Ο εσωτερικός έλεγχος ως λειτουργία έχει επίσης το χρόνο και τους πόρους για την έρευνα της εφαρμογής των προτύπων σε πραγματικές καταστάσεις της ζωής του οργανισμού. Ο εσωτερικός έλεγχος ως σύνδεσμος με τους εξωτερικούς ελεγκτές υποβολή εκθέσεων είναι επίσης ένα πολύ σημαντική λειτουργία.

Άλλωστε αν κοιτάξει κανείς ιστορικά οι περισσότερες περιπτώσεις αποτυχίας οποιουδήποτε μεγάλου χρηματοπιστωτικού ιδρύματος οφείλεται σε μια αποτυχία της διαχείρισης του κινδύνου και της αξιολόγησης και λειτουργίας των επενδύσεων. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, εάν η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου είχε αξιολογήσει τους κινδύνους και τις διαδικασίες σε έναν καλύτερο τρόπο τότε το αποτέλεσμα θα μπορούσε με μεγάλη πιθανότητα να είναι διαφορετικό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

David J. Cooper , Dean Neu, «Auditor and Audit independence in an age of financial scandals», Emerald group publishing limited, 2006

Pickett K. H. Spencer, «The internal auditor at work: a practical guide to everyday challenges», John Wiley and Sons, 2003

Βλάχος Χρήστος και Λουκάς Λούκα , «*Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα 2009*», Minos Books Φορολογικές Εκδόσεις, 2009

Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 5 – «*Πληροφορίες που πρέπει να γνωστοποιούνται με τις οικονομικές καταστάσεις*»

Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς IFRS Αναθεωρημένη έκδοση, Τόμος Ά, ΄Β και ΄Γ, Grant Thornton Συλλογικό, 2009

Καζαντζής Χ., «*Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος*», Πειραιάς 2006

Κακαβούλη Σπύρος Π., «*Ελληνικό γενικό λογιστικό σχέδιο*», 2006

Κακαβούλη Σπύρος Π., «*Οικονομικές καταστάσεις - Ένα απαραίτητο εργαλείο της σύγχρονης διοίκησης*», 2005

Λαζαρίδης Ι. και Παπαδόπουλος Δ., «*Χρηματοοικονομική Διοίκηση*» Τεύχος Γ, Θεσσαλονίκη 2005

Ντζανάτος Δημήτρης, «*Διεθνή λογιστικά πρότυπα με απλά λόγια και οι διαφορές τους από τα ελληνικά*», 2008

Παπαδάτου Θ. «*Εσωτερικός και Εξωτερικός Έλεγχος Ανωνύμων Εταιρειών*», 2005

Παπαστάθης Π., «*Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος στις Επιχειρήσεις - Οργανισμούς και η πρακτική εφαρμογή του*», εκδόσεις ΟΠΑΠ, Αθήνα 2003

Πάσχας Γ. και Τριανταφυλλίδης, Κ., «*Εσωτερικός Έλεγχος – Επένδυση στο μέλλον*», Ημερίδα του Ελληνικού Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών, Αθήνα 2006.

Σακέλλης Εμμανουήλ, «*Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα*», Minos Books Φορολογικές Εκδόσεις, 2002

[Σακέλλης Εμμανουήλ, «*Σύνταξη οικονομικών καταστάσεων των Δ.Λ.Π με βάση το Ε.Γ.Λ.Σ*», Minos Books Φορολογικές Εκδόσεις, 2005

Τσακλαγκάνος Α., «*Ελεγκτική*», Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2005

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Abdolmohammadi Mohammad, Burnaby Priscilla A., Hass Susan, Sarens Gerrit, Allegrini Marco, «*Usage of Internal Auditing Standards by companies in the United States and select European countries*», Managerial Auditing Journal,Vol. 24 No. 9, 2009

Adams Michael B., «*Agency Theory and the Internal Audit*» , Managerial Auditing Journal, Vol. 9 No. 8, 1994

Bruce M. Woodworth, Kamal E. Said, (1996) "*Internal auditing in a multicultural environment: the Saudi Arabia experience*", Managerial Auditing Journal, Vol. 11 No 2

Cai Chuanbing, (1997) "*Internal audit under the socialist market economy system*", Managerial Auditing Journal, Vol. 12 No 4/5

Dul Richard B. and Tegarden David P. , **«***Using control charts to monitor financial reporting of public companies*», International Journal of Accounting Information SystemsVolume 5, Issue 2, 2004.

Francis Jere R., «The Effect of Audit Firm Size On Audit Prices - A Study of the Australian Market», Journal of Accounting and Economics 6, 1984

Goodwin, J., «*A comparison of internal audit in the private and public sectors*», Managerial Auditing Journal Vol. 19 No 5, 2004

Goodwin-Stewart Jenny and Kent Pamela, «*The use of internal audit by Australian companies*», Managerial Auditing Journal Vol. 21 No 1, 2006

McNamee, D. and McNamee, T., «*The transformation of internal auditing*», Managerial Auditing Journal, Vol. 10, 1995

Nashwa George, «*The Role of Audit Committees in the Public Sector*», 2005, A&A Auditing

Schleifer, L.F. and Greenawalt, M.B., «*The internal auditor and the critical thinking process*», Managerial Auditing Journal Vol. 11, 1996

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

http://www.theiia.org

http://www.glgroup.com

http://en.wikipedia.org

http://www.ifac.org

http://www.coso.org

http://www.aicpa.org

http://www.fee.be

http://www.efaa.com/

http://www.lbl.gov/Workplace/audit/index.html

http://www.bankingnews.gr